

(Foreløpig utgave)

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 53 LS

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i skatteloven og
skattebetalingsloven mv.

(økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Foreløpig utgave

Prop. 53 LS

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i skatteloven og skattebetalingsloven mv.
(økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Foreløpig utgave

1	Innledning og sammendrag	6
2	Midlertidig tilbakeføring av selskapsunderskudd.....	7
2.1	Innledning og sammendrag	7
2.2	Gjeldende rett.....	8
2.3	Vurderinger og forslag	9
2.3.1	Innledning.....	9
2.3.2	Tidsbegrensning	9
2.3.3	Beløpsgrense	10
2.3.4	Skattepliktige som omfattes av ordningen	11
2.3.5	Hvilke inntekter som er omfattet.....	12
2.3.6	Gjennomføring av tilbakeføringsordningen	13
2.3.7	Særlig om tilbakeføringen i fusjons- og fisjonstilfeller	15
2.3.8	Forholdet til andre bestemmelser	17
2.3.9	Særskatteregimer	19
2.3.10	Finansskatt.....	20
2.3.11	Personlig næringsdrivende	20
2.3.12	Tilpasningsmuligheter	21
2.3.13	Forskriftshjemmel	21
2.3.14	Provenyvirkninger.....	21
2.3.15	Administrative forhold	22
2.3.16	Ikrafttredelse.....	23
2.3.17	Endret skattefastsetting	23
3	Utsatt betaling av formuesskatt	23
3.1	Innledning og sammendrag	23
3.2	Gjeldende rett.....	24
3.2.1	Formuesskatt	24
3.2.2	Forskuddstrekk og forskuddsskatt for personlige skattytere.....	25
3.2.3	Regnskapsplikt	25
3.3	Vurderinger og forslag	26
3.3.1	Bakgrunn	26
3.3.2	Vilkår for å kunne utsette betaling av formuesskatt.....	27
3.4	Beregning av den utsatte skatten.....	30

3.5	Fremgangsmåte for utsettelsen.....	30
3.6	Renter, ny betalingsfrist mv.	30
3.7	Forskuddsskatt – effekt i 2020	31
3.8	Forskriftshjemmel	32
3.9	Økonomiske konsekvenser	32
3.10	Administrative konsekvenser	32
3.11	Ikrafttredelse og tiltakets virkningstid.....	33
4	Flypassasjeravgift oppheves midlertidig	33
5	Endringer i permitteringsregelverket	34
5.1	Innledning	34
5.2	Gjeldende rett.....	34
5.3	Vurderinger og forslag	35
5.4	Ikrafttredelse, administrative og økonomiske konsekvenser	35
6	Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven.....	36
6.1	Bakgrunn.....	36
6.2	Vurderinger og forslag	36
6.3	Ikrafttredelse, administrative og økonomiske konsekvenser	38
6.4	Merknader til de enkelte bestemmelsene	38
7	Tidsbegrenset unntak fra avkorting i pensjon for helsepersonell	39
7.1	Innledning	39
7.2	Bakgrunn.....	39
7.3	Gjeldende rett.....	40
7.3.1	Lov om Statens pensjonskasse	40
7.3.2	Lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.	41
7.3.3	Lov om pensjonsordning for sykepleiere	41
7.4	Vurderinger og forslag	42
7.4.1	Innledning.....	42
7.4.2	Frivillig tjeneste.....	42
7.4.3	Beordret tjeneste.....	42
7.4.4	Særlige forhold ved tjenestepensjonsordningene	43
7.4.5	Ikrafttredelse og opphør	43
7.4.6	Merknader til endringen i lov om Statens pensjonskasse	43

7.4.7	Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. 44	
7.4.8	Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for sykepleiere	44
7.5	Administrative og økonomiske konsekvenser	44
A – Forslag til lovvedtak		47
B – Forslag til stortingsvedtak		54

Foreløpig utgave

Prop. 53 LS

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

**Endringer i skatteloven og skattebetalingsloven mv.
(økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)**

*Tilråding fra Finansdepartementet 13. mars 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

Foreløpig utgave

1 Innledning og sammendrag

Mange virksomheter opplever manglende etterspørsel, bortfall av oppdrag og brudd i verdikjeder grunnet utbruddet av viruset Covid-19 (koronavirus). Situasjonen kan føre til midlertidige likviditetsproblemer og underskudd i bedriftene. Det vil være uheldig for norsk økonomi om slike midlertidige problemer gjør det vanskelig å videreføre ellers levedyktig virksomhet.

Regjeringen fremmer derfor forslag til målrettede skatteendringer for å bedre situasjonen for næringslivet. Disse tiltakene er en del av de samlede strakstiltakene (fase 1) som regjeringen legger frem som følge av virusutbruddet, se Prop. 52 S (2019-2020). Det fremgår der at regjeringen de nærmeste ukene og månedene vil jobbe med andre konkrete tiltak for bransjer og bedrifter som er spesielt hardt rammet av virusutbruddet (fase 2). Om det viser seg at virusutbruddet får mer omfattende økonomiske effekter og bringer økonomien inn i en ny lavkonjunktur, vil regjeringen vurdere bredere tiltak for å opprettholde aktiviteten i økonomien (fase 3). Tiltak som vurderes for fase 2 og 3, kan også omfatte ytterligere skattetiltak, særlig tiltak med sikte på å bedre likviditeten.

Regjeringen legger vekt på at de økonomiske virkemidlene som settes inn i alle disse fasene, bør være målrettede, kunne iverksettes raskt og ha virkning raskt. Det legges også vekt på at skattetiltakene ikke skal bryte med grunnleggende prinsipper for utforming av skattesystemet. Reglene for næringsbeskatning bør være forutsigbare og stabile over tid. Det er viktig for å sikre gode rammebetingelser for næringsvirksomhet i Norge. Tiltakene rettet mot å dempe effekten av virusutbruddet bør ikke hindre nødvendig omstilling. De bør være målrettede og godt tilpasset den situasjonen vi nå står overfor. Det innebærer at tiltak ideelt sett bare bør treffe bedrifter som under normale markedsforhold er lønnsomme.

Regjeringen foreslår en midlertidig adgang til å tilbakeføre inntil 30 mill. kroner av selskapsunderskudd i 2020 mot beskattet overskudd de to foregående årene. I dag må slike underskudd fremføres og trekkes fra mot fremtidige overskudd. Skatteverdien av underskudd i 2020 vil bli utbetalt til bedriftene ved skatteoppgjøret i 2021. Med sikker refusjon av underskuddenes skatteverdi kan det være lettere for selskapene å få kortsiktige lån i en overgangsperiode, og tiltaket vil således kunne ha umiddelbar virkning på selskapenes likviditet. Tiltaket er næringsnøytralt, men vil særlig komme de mest utsatte bedriftene til gode. Den relativt høye beløpsgrensen gjør at de fleste lønnsomme små og mellomstore bedriftene med underskudd i 2020, kan få full nytte av ordningen. På usikkert grunnlag er det anslått et påløpt provenyrtap på i størrelsesorden 3,5 mrd. kroner i 2020, som blir bokført i 2021. Over tid vil det kortsiktige provenyrtapet bli motsvart av høyere skatteinntekter senere år.

Regjeringen foreslår videre en midlertidig ordning med utsatt betaling av formuesskatt på virksomhetsformue for inntektsåret 2020. Den foreslåtte ordningen gjelder personlige skattytere som eier regnskapspliktig virksomhet med negativt årsresultat for inntektsåret 2020. Ordningen innebærer at skattytere kan søke om ett års utsatt innbetaling av formuesskatten for inntektsåret 2020 når den forfaller til betaling i 2021. Skattytere som kan sannsynliggjøre at virksomheten vil gå med underskudd i 2020, kan søke om fritak for

forskuddstrekk eller forskuddsskatt for virksomhetsformue for de gjenstående betalingsterminene i 2020. Det vil bedre likviditetssituasjonen til virksomhetene ved at bedrifter med underskudd kan la være å betale utbytte til eiere for å dekke formuesskatt. Eiere som får utsatt formuesskatten, vil dessuten ha større mulighet for å støtte bedriften. På usikkert grunnlag anslås provenytapet i 2020 til om lag 400 mill. kroner bokført. Provenytapet er midlertidig og vil motsvares av økte skatteinntekter i senere år. Skatteinntektene anslås å øke med om lag 380 mill. kroner bokført i 2021 og med 20 mill. kroner bokført i 2022.

De økonomiske konsekvensene av virusutbruddet synes å være spesielt store for luftfarten. Som en midlertidig lettelse til flyselskapene foreslår regjeringen å oppheve flypassasjeravgiften for flyginger i perioden fra 1. januar 2020 til og med 31. oktober 2020. Fra 1. november 2020 vil flyginger være avgiftslagt. Provenytapet ved forslaget anslås til 1 560 mill. kroner påløpt og bokført i 2020 sammenlignet med saldert budsjett.

Det er viktig å kunne legge til rette for tiltak som kan forhindre smitte i befolkningen. Regjeringen foreslår å endre folketrygdloven og arbeidsmiljøloven, slik at det gis hjemmel til å kunne fastsette forskrifter ved allmennfarlig smittsom sykdom. Forslaget innebærer at Arbeids- og sosialdepartementet i forskrift kan gi unntak fra krav til legeerklæring, nærmere regler om rett til sykepenger for personer som har eller kan antas å ha smittsom sykdom, rett til omsorgspenger og unntak fra pålagte plikter. Videre foreslås det hjemmel til at Kongen i statsråd i forskrift kan gi bestemmelser som utvider trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter loven. Forslaget innebærer også at Arbeids- og sosialdepartementet kan fastsette forskrifter om endrede rettigheter til permisjon så lenge smittefaren er til stede.

Langt flere kan bli syke av koronavirus enn av ordinær sesonginfluensa. Selv om det er sannsynlig at dette kan håndteres med dagens personellressurser, kan det ikke utelukkes at det på kort varsel blir behov for økt bemanning i helsesektoren. Det kan da være aktuelt å mobilisere alderspensjonister som tidligere har jobbet i helsesektoren. For å møte et slikt bemanningsbehov, legger regjeringen til rette for at det kan rekrutteres kvalifisert personell gjennom frivillig mobilisering. Dersom situasjonen tilsier det, kan det være aktuelt for myndighetene å beordre kvalifisert personell til tjeneste. Etter dagens regler kan pensjonen på nærmere vilkår avkortes eller falle bort. Regjeringen foreslår lovendringer for å hindre at løpende alderspensjon avkortes eller faller bort på grunn av arbeidsinntekt for helsepersonell i forbindelse med utbruddet av koronavirus.

2 Midlertidig tilbakeføring av selskapsunderskudd

2.1 Innledning og sammendrag

Regjeringen foreslår å innføre en midlertidig adgang til å tilbakeføre underskudd i 2020 mot skattlagt overskudd to foregående år. Tiltaket likebehandler alle næringer, men vil særlig komme de mest utsatte bedriftene til gode. Den foreslåtte ordningen omfatter etterskuddspliktige selskap og innretninger definert i skatteloven § 2-2. En tilsvarende

midlertidig ordning ble iverksatt i forbindelse med finanskrisen i 2008, jf. Ot.prp. nr. 30 (2008-2009) og Innst. O. nr. 43 (2008-2009).

Forslaget omfatter bare aksjeselskap mv. som har gått fra overskudd i 2018 eller 2019, til underskudd i 2020. Avgrensingen sikrer at selskapene som nyter godt av tiltaket, også er egnet til å gå med overskudd. Således unngås det at bedrifter som ikke er egnet til å gå med overskudd, eller som i utgangspunktet ikke driver næring, nyter godt av tiltaket.

Tiltaket gir et kontanttilskudd til selskap tilsvarende skatteverdien av det tilbakeførte underskuddet. Skatteverdien av underskudd i 2020 vil først bli utbetalt til bedriftene ved skatteoppgjørene i 2021. En sikker refusjon av skatteverdien av et underskudd, forventes å gi positive likviditetsvirkninger ved at banker i en overgangsperiode blir mer villige til å yte kortsiktige lån til selskap som er utsatt for en midlertidig svekkelse.

En fordel med tiltaket er at omfanget av utbetalinger til selskapene avhenger direkte av hvor alvorlig situasjonen blir. På denne måten forsterker tiltaket skattesystemets stabiliserende rolle og evne til å dempe nedgangen. Regjeringen foreslår at det settes en beløpsgrense på 30 mill. kroner for hvor stort underskudd i 2020 som skal kunne tilbakeføres mot tidligere overskudd. Den relativt høye beløpsgrensen gjør at de fleste lønnsomme små og mellomstore bedriftene med underskudd i 2020 kan få full nytte av ordningen.

Beløpsgrensen er nødvendig for å ha en viss kontroll med hvor stort provenyrtap ordningen kan medføre. Med en grense på 30 mill. kroner for underskudd anslås tiltaket å redusere påløpte skatteinntekter fra selskapsskatten i 2020 med i størrelsesorden 3,5 mrd. kroner. Beløpet bokføres i 2021. Provenyanslaget er særlig usikkert fordi det knytter seg stor usikkerhet til hvor mange selskap som vil gå med underskudd, og hvor store underskuddene deres vil bli. Over tid vil det kortsiktige provenyrtapet motsvares av høyere skatteinntekter i senere år. Det skyldes at de ordinære skattereglene gir mulighet til å fremføre underskudd slik at det kan redusere senere års overskudd i samme selskap. Utbetaling av skatteverdien av underskudd for 2020 vil dermed føre til lavere fremførte underskudd til senere år og høyere skatteinntekter når bedriftene igjen går med overskudd. På denne måten vil den reelle skattelettelsen målt som en nåverdi, i hovedsak bestå av rentefordelen ved en endret periodisering.

De regler som følger av forslaget om tilbakeføring av underskudd i 2020, foreslås inntatt i skatteloven §§ 16-60 til 16-64. De vil dermed erstatte de tilsvarende midlertidig reglene som ble innført i 2009.

2.2 Gjeldende rett

Skatteloven bygger på et prinsipp om at i den utstrekning fradragberettigede kostnader overstiger inntekter fra samme inntektskilde, gis det fradrag for underskuddet i inntekt fra andre inntektskilder, jf. skatteloven § 6-3 første ledd. Etter skatteloven § 6-3 fjerde ledd kan udekket underskudd ved årets skattefastsetting fremføres til fradrag senere år etter reglene i skatteloven § 14-6.

I samsvar med dette bestemmer skatteloven § 14-6 at det gis fradrag for underskudd omfattet av skatteloven § 6-3 første ledd, som skattyteren har hatt i et forutgående inntektsår. Har skattyteren fremførbart underskudd fra flere år, skal det eldste underskuddet benyttes først, jf. skatteloven § 14-6 første ledd annet punktum.

Skatteloven § 14-6 annet ledd innebærer visse begrensninger i adgangen til å fremføre underskudd i tilfeller der det er åpnet gjeldsforhandling eller når en eller flere av kreditorene helt eller delvis ettergir gjeld ved underhåndsakord. I disse tilfellene kan underskudd for inntektsåret og tidligere år bare kreves fratrukket for den del som overstiger det ettergitte gjeldsbeløpet. Det vil si at de samlede fremførbare underskuddene skal reduseres med det beløpet som er ettergitt.

Dersom skattyter går konkurs og vedkommendes bo blir behandlet som et konkursbo, følger det av skatteloven § 14-6 tredje ledd at fremføringsretten for underskudd er undergitt visse begrensninger. Etter bestemmelsen kan underskudd for inntektsåret og tidligere år bare kreves fratrukket inntil det beløpet skattyter tilbakebetaler til kreditorene av udekket gjeld etter konkursen.

Etter skatteloven § 14-7 første ledd første punktum kan en skattyter som opphører å drive næringsvirksomhet, tilbakeføre årets udekkede underskudd fra den opphørte virksomheten til fradrag i inntekten i året før opphørsåret. Underskudd som heller ikke blir dekket av inntekt dette året, kan føres til fradrag i inntekt to år før opphørsåret. Også underskudd som er oppstått i året før opphørsåret og som ikke dekkes av inntekter i opphørsåret, kan fradras i inntekt for året to år forut for opphørsåret, jf. skatteloven § 14-7 første ledd annet punktum.

Reglene om tilbakeføring av underskudd, gjelder tilsvarende når et underskudd står udekket ved oppløsning av et selskap eller en annen skattepliktig innretning. Dette gjelder uavhengig av om underskuddet er oppstått i eller utenfor virksomhet. Det vises til skatteloven § 14-7 annet ledd.

Tilbakeføringen gjennomføres ved at skattekontoret endrer fastsettingen for tidligere år etter skatteforvaltningsloven § 12-1 tredje ledd bokstav b.

2.3 Vurderinger og forslag

2.3.1 Innledning

Departementet foreslår at det i forbindelse med fastsettingen for inntektsåret 2020 gis et skattefradrag for selskap mv. som har gått med underskudd i 2020, men som har hatt overskudd i 2018 eller 2019. Ordningen innebærer at selskapene mv. i forbindelse med skatteoppgjøret får utbetalt et beløp tilsvarende skatteverdien av det underskuddet som føres mot tidligere års overskudd (med renter etter ordinære satser).

2.3.2 Tidsbegrensning

Gjeldende tilbakeføringsadgang for underskudd ved opphør av næring og oppløsning av selskap mv. er begrenset til to år, jf. punkt 2.2 ovenfor. Tidsbegrensningen innebærer et

kompromiss mellom blant annet skattyters behov for tilbakeføring, provenyehensyn og administrative hensyn.

En tidsbegrensning bør innføres også i en midlertidig regel om generell adgang til tilbakeføring av underskudd for inntektsåret 2020. Hensikten med forslaget om en midlertidig tilbakeføringsadgang er å styrke levedyktige selskap som midlertidig i den aktuelle situasjonen ikke er i stand til å gå med overskudd. For selskap som i løpet av de to foregående inntektsårene ikke har hatt et overskudd, gjør dette hensynet seg ikke gjeldende i like stor grad. Tidsbegrensningen må også ses i sammenheng med de administrative utfordringene som knytter seg til å gjennomføre tiltaket. De administrative utfordringene vil øke jo flere år det kan tilbakeføres til. Dette skyldes blant annet at det kreves mer kompliserte systemløsninger i Skatteetaten for å holde kontroll med hvilke overskudd for de enkelte år som er avregnet mot underskudd første år, og eventuelt hvor stor andel som kan avregnes mot eventuelt underskudd i det etterfølgende året.

Det foreslås derfor at tilbakeføringsadgangen begrenses til det forutgående inntektsåret og det nest forutgående inntektsåret. Dette innebærer at underskudd for inntektsåret 2020 kan tilbakeføres til fradrag i inntektsårene 2018 og 2019. Samlet beløp for tilbakeføring i 2020 kan ikke overstige samlet overskudd, det vil si positiv alminnelig inntekt, for perioden 2018 til 2019. I praksis innebærer ordningen en refusjon av skatteverdien av underskudd i 2020 oppad begrenset til positiv alminnelig inntekt i 2018 og 2019.

Det vises til forslag til endring av § 16-62 første ledd i skatteloven.

2.3.3 Beløpsgrense

I den midlertidige ordningen som ble innført i forbindelse med finanskrisen, kunne maksimalt 20 mill. kroner av underskuddet tilbakeføres. Denne beløpsgrensen gjaldt isolert for hvert av inntektsårene 2008 og 2009. I den tidligere ordningen kunne ubenyttet beløpsgrense for 2008 ikke påplusses beløpsgrensen for 2009.

En beløpsmessig ubegrenset adgang til tilbakeføring av underskudd ville gjort det vanskelig å overskue omfanget av ordningen. Dersom tiltaket innføres uten beløpsgrense, vil insentivene til tilpasninger ved en midlertidig ordning kunne bli store, jf. punkt 2.3.12 nedenfor. Departementet anser derfor at kontrollhensyn tilsier en beløpsmessig begrensning i tilbakeføringsadgangen.

Departementet foreslår at beløpsgrensen for tilbakeføring av underskudd for 2020 settes til 30 mill. kroner. Det relativt høye taket sikrer at de fleste små og mellomstore bedrifter med underskudd i år og tidligere overskudd får full nytte av ordningen.

For selskap som har fisjonert i underskuddsåret, skal det skje en fordeling av beløpsgrensen mellom overdragende og overtakende selskap i fisjonen. Det vises til punkt 2.3.7 nedenfor.

I tillegg til den absolutte beløpsgrensen på 30 mill. kroner skal tilbakeføringsadgangen være begrenset til overskudd, det vil si positiv alminnelig inntekt, for de to foregående inntektsårene, jf. punkt 2.3.2 ovenfor.

Det vises til forslag til endring av § 16-62 annet ledd i skatteloven.

2.3.4 Skattepliktige som omfattes av ordningen

Et viktig prinsipp i næringsbeskatningen er likebehandling av ulike organisasjonsformer. I motsatt fall vil næringsdrivende få et incentiv til å skifte organisasjonsform av skattemessige årsaker, og dermed gå bort fra den organisasjonsformen som av forretningsmessige hensyn er den beste. Dette tilsier isolert sett at en tilbakeføringsadgang også bør gjelde personlig næringsdrivende, det vil si enkeltpersonforetak og personlige deltakere i selskap med deltakerfastsetting. Dette hensynet gjør seg likevel gjeldende i mindre grad når tilbakeføringsadgangen innføres som en midlertidig regel.

En tilbakeføringsadgang er mer komplisert å innføre for personlig næringsdrivende enn for selskap. Dette skyldes at det er samordningsadgang i alminnelig inntekt for den næringsdrivendes næringsvirksomhet og personlige økonomi. Innføring av en tilbakeføringsadgang for personlig næringsdrivende vil medføre avgrensingsproblemer som er ressurskrevende for skattemyndighetene og som kan åpne for tilpasningsmuligheter.

Personlig næringsdrivende har større muligheter enn selskap til å utnytte næringsunderskuddene i annen alminnelig inntekt, det vil si lønnsinntekter. I tillegg foreligger samordningsadgang mellom ektefeller. Personlig næringsdrivende får dermed allerede i dag i stor grad utnyttet skatteverdien av næringsunderskudd i underskuddsåret, slik at behovet for og effekten av en tilbakeføringsadgang anses som begrenset. Personlig næringsdrivende er nærmere omtalt i punkt 2.3.11.

Departementet foreslår på denne bakgrunn, og i likhet med den tidligere ordningen som ble innført i 2009, å begrense den midlertidige adgangen til å tilbakeføre underskudd til etterskuddspliktige skattytere, det vil si aksjeselskap og andre selskap og innretninger som i det vesentlige får inntekten fastsatt som for aksjeselskap. Avgrensningen knyttes til oppregningen av selskap mv. i skatteloven § 2-2 første ledd.

Tilbakeføringsadgangen foreslås også å gjelde for selskap mv. som ikke er hjemmehørende i riket, men som er begrenset skattepliktig hit etter skatteloven § 2-3 første ledd bokstav b eller etter petroleumsskatteloven § 2, jf. § 1. Dette gjelder uavhengig av om selskapet mv. er hjemmehørende i en EØS-stat og uavhengig av om det er inngått skatteavtale med det aktuelle landet.

Reglene om midlertidig generell tilbakeføringsadgang vil i utgangspunktet gjelde for selskap mv. uavhengig av hva slags virksomhet som utøves.

Etter de permanente reglene om tilbakeføring av underskudd ved opphør av virksomhet mv, jf. skatteloven § 14-7, er det ikke anledning til å tilbakeføre underskudd i selskap som er stiftet i underskuddsåret etter reglene om skattefri omdanning, jf. skatteloven § 11-20. Reglene om skattefri omdanning omfatter omdanning av enkeltpersonforetak og deltakerlignede selskap til nystiftet aksjeselskap/allmennaksjeselskap. Departementet foreslår at selskap som er stiftet i underskuddsåret etter reglene om skattefri omdanning, heller ikke omfattes av den midlertidige adgangen til tilbakeføring av underskudd. Departementet viser til at adgang til tilbakeføring i disse tilfellene vil kunne gi personlig næringsdrivende

insentiv til å foreta en skattemotivert omdanning for å bli omfattet av den utvidede tilbakeføringsadgangen.

Det vises til forslag til endring av § 16-60 i skatteloven.

2.3.5 Hvilke inntekter som er omfattet

Ordningen gjelder underskudd oppstått i 2020. Med underskudd menes negativ inntekt etter alle fradrag, tillegg og årsoppgjørdisposisjoner som danner grunnlag for alminnelig inntekt, herunder blant annet avgitt og mottatt konsernbidrag, anvendelse av fremførbart underskudd fra tidligere år og eventuell justering av inntekt etter rentebegrensingsregelen i skatteloven § 6-41 mv. For selskap som leverer skattemeldingen for aksjeselskap mv., vil underskudd fremkomme som negativt beløp i post 260 (post 265 for rederibeskattede selskap).

Det stilles ikke krav om at underskuddet skriver seg fra virksomhet (næring). Også underskudd knyttet til passiv kapitalforvaltning omfattes av forslaget. Det avgjørende er at underskuddet er oppstått i 2020, og skyldes fradragsberettigede kostnader eller tap. Dersom en ordning med tilbakeføring begrenses slik at den bare omfatter underskudd oppstått i virksomhet, og ikke fra annen aktivitet i selskapet, vil det bli en vesentlig mer komplisert, teknisk vanskelig og ressurskrevende ordning. Ordningen bør derfor gis anvendelse for underskudd generelt, uavhengig av hvordan det er oppstått.

Det foreslås videre at tilbakeføringsadgangen skal gjelde tilbakeføring i all positiv alminnelig inntekt i selskapet. Tilbakeføring kun i virksomhetsinntekt ville innebære en mer komplisert og ressurskrevende ordning, både for skattyterne og skattemyndighetene. Den forenklede løsningen med automatisk skattefradrag for underskudd som er beskrevet nedenfor under punkt 2.3.6, ville ikke la seg gjennomføre med en begrensning til virksomhetsinntekt. Tilbakeføringsadgangen gjelder ikke i særinntekter som for eksempel grunnrenteinntekt for kraftforetak, jf. skatteloven kapittel 18 eller særskattepliktig inntekt etter petroleumsskatteloven. Når det gjelder selskap som er omfattet av den særskilte rederiskatteordningen etter skatteloven §§ 8-10 flg., vises det til punkt 2.3.9 nedenfor.

Som nevnt under punkt 2.3.2 ovenfor er tilbakeføringsadgangen begrenset til positiv alminnelig inntekt for de to forutgående inntektsårene.

Som nevnt ovenfor er det underskudd oppstått i 2020 som skal gi grunnlag for tilbakeføring. Underskudd som er fremført til 2020 etter bestemmelsene i skatteloven § 14-6, vil ikke kunne gi grunnlag for tilbakeføring.

I tilfeller der skattyter i forbindelse med offentlig akkordforhandling eller underhåndsakkord får ettergitt gjeld, foreslår departementet at det er underskudd redusert med gjelds-ettergivelsen som skal kunne tilbakeføres. En tilsvarende begrensning gjelder ved fremføring av underskudd, jf. skatteloven § 14-6 annet ledd.

Etter skatteloven § 2-4, jf. §§ 10-60 til 10-68, gjelder særskilte regler om skattlegging av eiere av norsk-kontrollerte selskap mv. i lavskattland (NOKUS). Reglene innebærer at norske eiere skattlegges direkte for sin andel av selskapets nettoresultat, fastsatt etter norsk skattelovgivning som om selskapet var norsk skattyter. Dersom selskapet går med

underskudd, kan norske eiere ikke trekke fra sin del av underskuddet i skattepliktig inntekt fra andre kilder i underskuddsåret, og retten til å fremføre underskudd fra NOKUS-selskap er begrenset til fremtidig inntekt fra selskapet, jf. skatteloven § 10-61 annet og tredje punktum.

Formålet med denne begrensningen er å hindre skattemotiverte tilpasninger, for eksempel ved at eierne tilpasser selskapsstrukturen slik at selskap med tilknytning til flere land blir lagt innenfor NOKUS-ordningen ved underskudd, og utenfor NOKUS-ordningen ved overskudd, jf. Ot.prp. nr. 93 (2002-2003) kapittel 2. Dette hensynet gjør seg gjeldende også i forbindelse med tilbakeføringsadgang etter forslaget til skatteloven §§ 16-70 flg. Dette tilsier en tilsvarende avgrensning av den midlertidige tilbakeføringsadgangen. Departementet legger imidlertid til grunn at det av administrative hensyn ikke bør gis noen form for midlertidig adgang til å tilbakeføre underskudd fra NOKUS-selskap i inntekt for foregående år fra samme selskap. Det foreslås derfor å presisere at tilbakeføringsadgangen ikke skal gjelde for underskudd fra NOKUS-selskap. Dette var også tilfellet med den tidligere ordningen som ble innført i 2009.

Det vises til forslag til endring av § 16-61 annet, tredje og femte ledd samt § 16-62 første ledd i skatteloven.

2.3.6 Gjennomføring av tilbakeføringsordningen

Gjeldende bestemmelser om tilbakeføring av underskudd i skatteloven § 14-7 ved opphør av næring og oppløsning av selskap mv. går ut på at årets underskudd fradras i tidligere års inntekt ved at fastsettingen for de foregående årene endres. Av tekniske og administrative grunner er det ikke mulig å etablere en generell adgang for tilbakeføring av underskudd i 2020 basert på en ordning med endret fastsetting. Dette ville innebære at det måtte produseres vedtak om endring av fastsetting for et stort antall skattytere. Videre måtte skattefastsettingen endres i saksbehandlingssystemene, ny skatteberegning, renteberegning og utbetaling av tilgodebeløp måtte foretas og skatteoppgjør måtte produseres og sendes ut. Denne prosedyren måtte i noen tilfeller utføres to ganger. En gjennomføring av den midlertidige adgangen til tilbakeføring av underskudd ved å endre skattemeldingen for de aktuelle årene ville trolig føre til et betydelig antall endrings saker, noe som ville være svært ressurs- og tidkrevende.

Det foreslås derfor å gjennomføre tilbakeføringsadgangen etter en modell med skattefradrag i inntektsåret 2020 for underskudd oppstått i dette året. Tilsvarende ble gjort i ordningen som ble innført i 2009.

Forslaget går ut på at det beregnes et skattefradrag på 22 pst. (25 pst. for finansskattepliktige virksomheter, jf. punkt 2.3.10) på grunnlag av årets underskudd, begrenset til positiv alminnelig inntekt for de to foregående årene. Som nevnt i punkt 2.3.3 skal tilbakeføringsadgangen i 2020 begrenses til et underskudd på 30 mill. kroner per selskap. Dette innebærer at skattefradraget vil være maksimalt 6,6 mill. kroner for de to årene.

Fradraget gis automatisk, uten noe krav fra skattyter. Departementet legger til grunn at skattytere normalt vil ha fordel av fradraget. Skattytere som eventuelt ikke ønsker å være omfattet av ordningen, må kreve dette særskilt.

Grunnlaget for fradrag kan som nevnt ikke overstige positiv alminnelig inntekt for de to foregående inntektsårene. Med positiv alminnelig inntekt de to foregående årene menes positiv inntekt etter alle fradrag, tillegg og årsoppgjørdisposisjoner som danner grunnlag for alminnelig inntekt, herunder blant annet avgitt og mottatt konsernbidrag, anvendelse av fremførbart underskudd fra tidligere år og eventuell justering av inntekt etter rentebegrensingsregelen i skatteloven § 6-41 mv.

Skatt for foregående år kan være redusert med skattefradrag i henhold til skatteloven kapittel 16. Dette gjelder bestemmelsene i skatteloven §§ 16-20 flg. om kreditfradrag i norsk skatt for skatt betalt i utlandet og bestemmelsen i § 16-40 om skattefradrag for kostnader til forskning og utvikling (FoU-fradrag). En mulighet kunne være å begrense skattefradraget i underskuddsåret til fastsatt skatt i overskuddsårene. Dette vil imidlertid være en komplisert løsning som vanskelig lar seg gjennomføre i forbindelse med straks-tiltaket som skal gjelde ved fastsettingen for inntektsåret 2020. Vilåret for fradagsrett knytter seg derfor til overskudd (positiv alminnelig inntekt) fra de to foregående inntektsårene, ikke til om det faktisk er betalt skatt for disse årene. Flere spørsmål vedrørende forholdet til bestemmelsene om kreditfradrag og FoU-fradrag er omtalt nærmere under punkt 2.3.8 nedenfor.

Skattesatsen på alminnelig inntekt var 23 pst. i 2018, mens den i 2019 og 2020 er 22 pst. Det kunne i utgangspunktet tilsagt at tilbakeføring av underskudd i 2020 mot overskudd i 2018 skulle gitt et skattefradrag tilsvarende 23 pst. av underskuddet. Ordningen kan imidlertid anses som en fremskyndet utnyttelse av underskudd i 2020, snarere enn et tilbakeført fradrag til 2018. Dette, samt administrative hensyn, taler for at skattefradraget beregnes med 22 pst., uavhengig av om underskuddet tilbakeføres på grunnlag av overskudd i 2018 eller 2019.

Skatt til gode som oppstår som følge av det beregnede skattefradraget, utbetales selskapet i forbindelse med skatteoppgjøret for inntektsåret 2020, som finner sted i 2021. Det skal gis rentegodtgjørelse etter skattebetalingsloven § 11-5 tredje ledd. Dette innebærer at det vil bli beregnet renter på beløpet fra 15. mars 2021 og frem til skatteoppgjøret blir sendt skattyter på høsten samme år.

Underskudd til fremføring fra 2020 til senere år reduseres med et beløp tilsvarende det beløpet som ligger til grunn for skattefradraget, jf. punkt 2.3.8 nedenfor.

Det vises til forslag til endring av § 16-61 første ledd og § 16-63 første ledd i skatteloven.

Boks 2.1 Eksempler på tilbakeføring av underskudd

Tabell 2.1 Tilbakeføring av underskudd opptil 30 mill. kroner. Mill. kroner

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3	Eksempel 4
Alminnelig inntekt 2018	10	-20	100	100
Alminnelig inntekt 2019	10	10	100	100
Maksimal tilbakeføring av underskudd i 2020	20	10	30	30
Alminnelig inntekt 2020	-30	-15	-50	-5
Tilbakeføring av underskudd 2020	20	10	30	5
Skattefradrag for tilbakeført underskudd 2020	4,4	2,2	6,6	1,1

[Boks slutt]

2.3.7 Særlig om tilbakeføringen i fusjons- og fisjonstilfeller

Generelt

Fusjon av et selskap innebærer en sammenslåing der ett eller flere selskap overdrar alle sine eiendeler og forpliktelser til et annet selskap og deretter oppløses. De skattemessige konsekvensene av transaksjoner som skjer i forbindelse med en fusjon, vurderes i utgangspunktet etter skattelovens alminnelige regler. Skatteloven kapittel 11 innebærer at fusjoner på visse vilkår anses skattefrie.

En fisjon innebærer at et selskap deles i to eller flere selskap, og at eiendeler, rettigheter og forpliktelser fordeles på disse selskapene. Også ved fisjon er utgangspunktet at samtlige skattemessige konsekvenser av transaksjoner i forbindelse med fisjonen vurderes etter de alminnelige reglene i skatteloven. Som for fusjoner innebærer reglene i skatteloven kapittel 11 at fisjoner på visse vilkår også kan gjennomføres skattefritt.

Forslaget i proposisjonen her om midlertidig adgang til tilbakeføring av underskudd skal ikke gjelde for selskap som i underskuddsåret oppløses ved fusjoner og fisjoner. I slike tilfeller kommer bestemmelsene om tilbakeføring av underskudd i skatteloven § 14-7 annet ledd til anvendelse, jf. punkt 2.3.8 nedenfor, dersom fusjonen eller fisjonen er skattepliktig. Dersom fusjonen eller fisjonen er skattefri, vil en eventuell underskuddsposisjon videreføres i det overtakende/overdragende selskapet, og vil dermed omfattes av den midlertidige adgangen til tilbakeføring for dette selskapet.

Fusjon i underskuddsåret eller året før underskuddsåret

Etter gjeldende praksis fastsettes skatten i det overtakende selskapet basert på de fusjonerte selskaperes samlede inntekt i fusjonsåret. Årets underskudd i de fusjonerte

selskapene kan føres til fradrag i årets samlede inntekt og overskytende underskudd kan fremføres til fradrag i inntekt i et senere år.

I likhet med andre selskap vil også overtakende selskap ved fusjon kunne få problemer som følge av den aktuelle situasjonen. Etter departementets oppfatning tilsier dette at slike selskap bør omfattes av forslaget i denne proposisjonen.

Dersom det overtakende selskapet ikke har tilstrekkelige overskudd de to forutgående årene å tilbakeføre underskuddet i, oppstår imidlertid spørsmål om det bør være adgang til å tilbakeføre underskuddet også i det (oppløste) overdragende selskapets overskudd i tilbakeføringsperioden. Etter departementets oppfatning tilsier likhetsbetraktninger at selskapet bør ha adgang til tilbakeføring også i dette overskuddet. Selskap som fusjonerte i 2019 eller fusjonerer i 2020, vil dermed kunne tilbakeføre underskudd i det fusjonerte selskapet i 2020 i overskudd som både det overtakende og det overdragende selskapet hadde i inntektsår før fusjonsåret. Tilbakeføring forutsetter imidlertid en manuell behandling av fastsettelsen for underskuddsåret. Ordningen vil av den grunn kunne by på administrative utfordringer.

Departementet forutsetter at det dreier seg om et begrenset antall selskap, og at de administrative utfordringene vil være overkommelige.

Det vises til forslag til endring av § 16-62 tredje ledd i skatteloven.

Fisjon i underskuddsåret

Selskap som er stiftet ved fisjon eller som videreføres etter en fisjon, vil på samme måte som andre selskap kunne ha eller få problemer som følge av den aktuelle situasjonen. Etter departementets oppfatning tilsier dette at selskap som er stiftet ved fisjon eller som videreføres etter en fisjon, bør få tilnærmet den samme adgangen til å tilbakeføre underskudd i overskudd fra tidligere år. Det er likevel større administrative utfordringer knyttet til å la reglene omfatte selskap som er stiftet/videreført ved fisjon, enn i fusjonstilfellene. Dette har sammenheng med at en fisjon innebærer at det skal skje en fordeling av det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser på selskapet selv og ett eller flere overtakende selskap, alternativt bare på to eller flere overtakende selskap (fisjon ved oppløsning).

Ved skattefastsettingen i fisjonsåret skal det fastsettes inntekt i det overdragende selskapet frem til fisjonen og for hvert av selskapene etter fisjonen. Årets eventuelle underskudd i det overdragende selskapet før fisjonen skal fordeles på de selskapene som består etter fisjonen, i samme forhold som selskapskapitalen er fordelt mellom selskapene eller i forhold til den virksomheten eller del av virksomheten som selskapene driver videre. Sammen med eventuelle underskudd oppstått i selskapet etter fisjonen utgjør dette selskapets samlede underskudd i fisjonsåret. Dette underskuddet kan fremføres til fradrag et senere år.

En tilbakeføringsadgang i fusjonstilfellene vil innebære at underskudd som er oppstått i 2020 i ett eller flere av de selskapene som består etter fisjonen, i så fall skal tilbakeføres i

det overdragende selskapets positive inntekt de to forutgående årene. Ettersom det overdragende selskapets eiendeler, rettigheter og forpliktelser har blitt fordelt i forbindelse med fisjonen, må det foretas en fordeling av det overdragende selskapets overskudd i tilbakeføringsperioden for å bringe på det rene hvor stor andel av overskuddet hvert av selskapene etter fisjonen skal gis tilbakeføringsadgang i.

Beløpsgrensen for tilbakeføring på 30 mill. kroner fordeles mellom selskapene på samme måte som tilbakeføringsinntekten. Det vises til punkt 2.3.3 ovenfor der det gis en nærmere redegjørelse for beløpsgrensen.

Etter departementets oppfatning er det ikke praktisk mulig å etablere en generell regel som går ut på at fordelingen av tilbakeføringsinntekt og beløpsgrense skal skje ut fra hvordan virksomheten eller deler av denne er fordelt mellom de overtakende selskapene. Fordelingen må i stedet skje i samme forhold som selskapskapitalen er fordelt mellom selskapene.

Det vises til forslag til endring av § 16-62 fjerde ledd i skatteloven.

Fisjon i tilbakeføringsperioden

I enkelte tilfeller kan det være gjennomført en fisjon i perioden for tilbakeføring, som får betydning for hvor mye underskudd for 2020 som kan tilbakeføres. Dette gjelder ved underskudd i 2020, der det er gjennomført en fisjon i 2018 eller 2019. I slike tilfeller må det skje en fordeling av tilbakeføringsinntekten fra året før fisjonsåret, etter samme prinsipp som omtalt under *Fisjon i underskuddsåret* ovenfor, det vil si etter selskapenes fordeling av selskapskapital ved fisjonen.

I tilfeller der det er gjennomført en fisjon i perioden for tilbakeføring skal det ikke skje en fordeling av den absolutte beløpsgrensen på 30 mill. kroner for tilbakeføring av underskudd.

Det vises til forslag til endring av § 16-62 femte ledd i skatteloven.

2.3.8 Forholdet til andre bestemmelser

Tilbakeføring av underskudd etter skatteloven § 14-7

Etter skatteloven § 14-7 kan skattyter tilbakeføre underskudd i overskudd for de to foregående inntektsårene ved opphør av næring og ved oppløsning av selskap mv.

Departementet foreslår at den midlertidige tilbakeføringsadgangen ikke skal gjelde for selskap mv. som er oppløst i underskuddsåret, siden disse vil være omfattet av reglene om tilbakeføring av underskudd i skatteloven § 14-7 annet ledd.

Det foreslås også at den midlertidige tilbakeføringsadgangen ikke skal gjelde for udekket underskudd som er oppstått i året for opphør av næring. Slike underskudd vil kunne tilbakeføres etter bestemmelsen i skatteloven § 14-7 første ledd. Dersom et selskap som opphører med næring, har underskudd fra andre kilder i samme inntektsår, vil imidlertid dette underskuddet fra andre kilder kunne tilbakeføres etter forslaget til regler om midlertidig tilbakeføringsadgang. Tilbakeføringen for dette underskuddet etter reglene om

midlertidig tilbakeføringsadgang for inntektsåret 2020 må da samordnes med tilbakeføringen for underskudd fra den opphørte næringen etter skatteloven § 14-7 første ledd.

Det vises til forslag til endring av § 16-60 fjerde ledd og § 16-61 fjerde ledd i skatteloven.

Fremføring av underskudd etter skatteloven § 14-6

Underskudd som gir grunnlag for skattefradrag for tilbakeføring, kan ikke gi grunnlag for fremføring i inntekt for et senere år. Det foreslås derfor en bestemmelse som avskjærer fremføring av dette underskuddet. I likhet med ordningen innført i 2009 foreslås det at avskjæringen kan gjennomføres ved at opplysninger om skattefradraget, grunnlaget for dette og eventuelt fremførbart underskudd etter anvendelsen av skatteloven §§ 16-70 flg. fremkommer på selskapets skatteoppgjør. Opplysningene lagres i Skatteetatens saksbehandlingssystem og brukes ved skattefastsettingen for etterfølgende år for å sikre korrekt anvendelse av fremførbare underskudd.

Det vises til forslag til endring av § 16-63 annet ledd i skatteloven.

Kreditfradrag etter skatteloven §§ 16-20 flg.

Dersom skattyter i tilbakeføringsåret/-årene, dvs. 2018/2019, er innvilget kreditfradrag etter reglene i skatteloven kapittel 16 (§ 16-20-kredit eller § 16-30-kredit), blir det spørsmål om dette skal ha innvirkning på tilbakeføringen av underskudd.

En mulig løsning kan være at en justerer for det tilbakeførte underskuddet ved beregningen av grunnlag for kreditfradrag for det aktuelle tilbakeføringsåret (de aktuelle tilbakeføringsårene), slik at maksimalt kreditfradrag reduseres. Dette innebærer imidlertid at skattefastsettingen for tilbakeføringsåret må endres.

Departementet legger istedenfor til grunn at det tilbakeførte underskuddet ikke skal få konsekvenser for beregning av grunnlaget for kreditfradrag i tilbakeføringsåret. Dette innebærer at den forenklete metoden for gjennomføring av tilbakeføringen, som er omtalt under punkt 2.3.6 ovenfor, kan brukes også i tilfeller der det er innvilget kreditfradrag i tilbakeføringsåret/-årene. Departementets forslag kan innebære at et selskap over tid får effektivt fradrag for en større del av skatt betalt til utlandet enn selskapet ellers ville fått. Administrative hensyn tilsier likevel at den enkle løsningen velges, særlig sett i lys av at tilbakeføringsadgangen innføres som et midlertidig tiltak for inntektsåret 2020.

Skattefradrag for kostnader til forskning og utvikling (FoU-fradrag) etter skatteloven § 16-40

Etter skatteloven § 16-40 gis det fradrag i skatt for kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekter (Skattefunn). Dersom fastsatt FoU-fradrag overstiger utlignet skatt, skal det overskytende beløpet utbetales til skattyter ved skatteoppgjøret etter skattebetalingsloven, jf. skatteloven § 16-40 sjette ledd. Departementet legger til grunn at fradrag for tilbakeføring av underskudd ikke skal påvirke beregningen av FoU-fradrag for tilbakeføringsåret.

2.3.9 Særskatteregimer

Petroleumsskattereglene

I petroleumsskatten eksisterer det i dag ulike særordninger som reduserer behovet for et tiltak i form av midlertidig adgang til tilbakeføring av underskudd.

Blant annet kan særskattepliktige selskap årlig kreve refundert skatteverdien av direkte og indirekte utgifter (med unntak av finansutgifter) til undersøkelse etter petroleumskomster (leterefusjon) dersom selskapet er utenfor skatteposisjon. Videre kan underskudd i alminnelig sokkelinntekt og grunnlaget for særskatt kreves fremført med rente. Dersom selskapet opphører med særskattepliktig virksomhet, kan skatteverdien av et eventuelt udekket underskudd kreves utbetalt. Slike selskap har dermed allerede etter gjeldende regler gode muligheter for å få nyttiggjort den fulle skatteverdien av underskudd fra særskattepliktig virksomhet.

Beløpsgrensen for det ekstraordinære tiltaket medfører at det trolig vil ha begrenset betydning for selskap som driver utvinningsvirksomhet. Tilbakeføring av underskudd vil heller ikke medføre en nåverdigevinst for særskattepliktige selskap, siden de alternativt ville ha fått refusjon av skatteverdi av undersøkelsesutgifter eller rentekompensasjon ved fremføring av underskudd.

Etter departementets oppfatning er det likevel ikke prinsipielle eller administrative hensyn som taler mot at den midlertidige tilbakeføringsadgangen også skal omfatte de særskattepliktige selskapenes alminnelige inntekt. Det foreslås derfor ikke noe unntak for denne sektoren.

Skattereglene for kraftverk

I grunnrenteskatten for vannkraftverk samordnes negativ grunnrenteinntekt beregnet for skatleggingsperioden 2007 eller senere i ett kraftverk med positiv grunnrenteinntekt i andre kraftverk i samme konsern. Videre utbetales skatteverdien av eventuell negativ grunnrenteinntekt etter samordning av grunnrenteinntekt mellom kraftverk skattyteren eier. Refusjon av skatteverdien av negativ grunnrenteinntekt innebærer et endelig oppgjør av skatteposisjonen, og selskapet vil dermed ikke ha en negativ grunnrenteinntekt som kan fremføres eller tilbakeføres.

Kraftselskapene kan ha underskudd i alminnelig inntekt i 2020 som vil være omfattet av forslaget om en midlertidig tilbakeføringsadgang. Det er ikke prinsipielle eller administrative grunner til å holde inntekter fra kraftproduksjon utenfor ordningen med midlertidig tilbakeføring av underskudd. Underskudd i alminnelig inntekt fra kraftproduksjon likestilles med øvrige inntekter og tap som skattyter har fra annen virksomhet, og det ville være administrativt krevende å skille ut alminnelig inntekt fra kraftproduksjon. Det foreslås derfor ikke unntak for slike inntekter.

Rederibeskatningen

For selskap innenfor den særskilte rederiskatteordningen, jf. skatteloven §§ 8-10 flg., vil den midlertidige adgangen til å tilbakeføre underskudd bare få betydning for

finansunderskudd og -inntekt. Underskudd på det skattefrie rederiområdet gir ingen fradragsrett.

For selskap som tidligere har trådt inn i rederiskatteordningen og for selskap som velger å tre inn for 2019 eller 2020, vil det være foretatt eller skal det foretas en inntredenbeskatning etter skatteloven § 8-14. Inntredenbeskatningen innebærer et skattemessig oppgjør, der gevinst ved oppgjøret føres på gevinst- og tapskonto, mens eventuelt tap faller bort ved inntreden. Etter skatteloven § 8-15 femte ledd kommer finansunderskudd ikke til fradrag i inntekt fastsatt ved inntredenoppgjør etter skatteloven § 8-14. Finansunderskudd for inntektsåret 2020 kan derfor ikke tilbakeføres i inntektsføring fra gevinst- og tapskonto for inntektsårene 2018 og 2019.

2.3.10 Finansskatt

Finansskatten er en skatt på finansiell aktivitet og består av to elementer. Det ene er en ekstra skatt på lønn fastsatt til 5 pst. av grunnlaget for arbeidsgiveravgift. Dette lønnskatteelementet i finansskatten berøres ikke av forslagene i denne proposisjonen. Det andre elementet er videreføring av skattesats på selskapsoverskuddet (grunnlaget for skatt på alminnelig inntekt) på 2016-nivå for finanssektoren på 25 pst., jf. Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2020 § 3-3 annet ledd. For finansskattepliktige selskap vil tilbakeføring av underskudd i 2020 gjøres opp ved at det beregnes et skattefradrag på 25 pst. på grunnlag av årets underskudd som kan tilbakeføres innenfor rammene av ordningen som foreslås her.

Det vises til forslag til endring av § 16-61 femte ledd i skatteloven

2.3.11 Personlig næringsdrivende

Personlig næringsdrivende har gode muligheter til å utnytte næringsunderskuddene i annen alminnelig inntekt, herunder lønnsinntekter. I tillegg foreligger det en samordningsadgang mellom ektefeller.

Personlig næringsdrivende får allerede i dag i stor grad utnyttet skatteverdien av næringsunderskudd i underskuddsåret, slik at behovet for og effekten av en tilbakeføringsadgang anses som begrenset.

Personlige næringsdrivende har dessuten mulighet til å søke om endret forskuddsskatt dersom skattyters økonomi endres. Personlig næringsdrivende skal betale utskrevet forskuddsskatt i fire like store terminer 15. mars, 15. mai, 15. september og 15. november i inntektsåret. Terminene er fastsatt med sikte på at inntekter skal beskattes samtidig som de opptjenes, og at lønnsinntakere og personlig næringsdrivende, som begge er personlige skattytere, skal stilles mest mulig likt i betalingsordningen av skatt. Forskuddsskatten utskrives på bakgrunn av formue og inntekt ved siste skattefastsetting. Grunnlaget for forskuddsskatten er således skattefastsettingen for inntektsåret to år forut for det året forskuddsskatten gjelder.

En søknad om endret forskuddsskatt kan fremsettes elektronisk gjennom en selvbetjeningsløsning. Kriteriene for å få nedsatt forskuddsskatt er at det er overveiende

sannsynlig at avviket mellom forventet fastsatt skatt og opprinnelig utstedt forskuddsbeløp vil utgjøre minst en femdel av utstedt forskuddsskatt.

Dersom skattyter ikke har restanser av betydning, vil skatten vanligvis settes ned. Nedsatt beløp beregnes på grunnlag av skattyters fremsatte nye opplysninger. Det er opplysninger om forventet inntekt for hele året som legges til grunn for ny beregning av forskuddsskatt.

Skattyteren kan videre fritas fra plikten til å innbetale de gjenstående terminene av forskuddsskatt når det er overveiende sannsynlig at det som allerede er innbetalt, er tilstrekkelig til dekning av den skatten og trygdeavgiften som vil bli fastsatt for inntektsåret. Dersom inntekten har falt bort eller dersom det foreligger andre særlige forhold som gjør det overveiende sannsynlig at innbetalt forskuddstrekk er vesentlig mer enn den skatten og trygdeavgiften som vil bli fastsatt for inntektsåret, kan skattekontoret bestemme at det overskytende skal betales tilbake til skattyteren.

Etter dette foreslås det ikke at den midlertidige tilbakeføringsordningen for underskudd gjøres gjeldende for personlig næringsdrivende.

2.3.12 Tilpasningsmuligheter

Med den foreslåtte midlertidige tilbakeføringsadgangen vil det oppstå en økt skattemotivasjon til å realisere latente tap, for eksempel på aksjer der fritaksmetoden ikke får anvendelse, og på fast eiendom. Ikke minst vil dette gjøre seg gjeldende i interne konsernforhold, der slik realisering ikke innebærer noen endring i konsernets reelle, fortsatte disponeringsrett over de involverte eiendelene i transaksjonene. Også insentivene til å kjøpe opp og innfusjonere underskuddsselskap som i utgangspunktet ikke er i posisjon til å tilbakeføre underskudd, samt andre former for skattetilpasninger, vil øke. Det kan oppstå økt press for å fremskynde tidfesting av kostnader og utsette tidfesting av inntekter. I grenseoverskridende situasjoner kan motivasjonen til å redusere inntekter og øke utgifter i Norge bli sterkere.

De nevnte forholdene vil innebære et større kontrollbehov. Ulike grunnlag for tilside-settelse av skattyternes påstander og fremstilling av faktum, kan få økt aktualitet. Dette gjelder blant annet den generelle lovfestede regelen i skatteloven § 13-2 om skattlegging ved omgåelse og bestemmelsen om bortfall av skatteposisjoner i skatteloven § 13-3. For øvrig vil departementet vurdere løpende om det er behov for særlige tiltak for å motvirke tilpasninger som nevnt.

2.3.13 Forskriftshjemmel

Departementet har allerede hjemmel til å gi forskrift til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene om skattefradrag for tilbakeføring av underskudd. Det er således ikke behov for å gi en ny forskriftsfullmakt om dette.

2.3.14 Provenyvirkninger

De årlige, fremførbare underskuddene i selskapssektoren varierer betydelig. I perioden 2014–2018 varierte de samlede årlige underskuddene til fremføring mellom 130 og 170

mrd. kroner. Både realøkonomiske og finansielle konsekvenser av virusutbruddet kan potensielt gi betydelige utslag i form av høyere skattemessige underskudd. Departementet legger imidlertid til grunn at en forholdsvis lav andel av de samlede, skattemessige underskuddene vil kunne tilbakeføres, først og fremst som følge av at tilbakeføringen begrenses til overskudd de to foregående årene. På usikkert grunnlag anslår departementet at underskudd i 2020 som kan tilbakeføres mot tidlige overskudd, vil utgjøre om lag 16 mrd. kroner.

Det påløpte provenytapet i 2020 av forslaget anslås da til i størrelsesorden 3,5 mrd. kroner. Provenytapet bokføres i 2021. Dersom de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet blir større enn antatt og gir seg utslag i høyere underskudd, vil det kortsiktige provenytapet øke. På denne måten vil tiltakets størrelse bestemmes av hvor alvorlig den økonomiske nedgangen som følge av koronavirusutbruddet blir.

I årene 2016–2018 har mellom 120 000 og 140 000 selskap årlig hatt skattemessig underskudd. Departementet legger til grunn at antallet kan bli noe høyere i 2020. Departementet anslår at mellom 40 000 og 50 000 selskap vil kunne kvalifisere for tilbakeføring av underskudd i 2020. Av disse vil anslagsvis mellom 50 og 100 selskap få begrenset tilbakeføringen som følge av den foreslåtte maksimumsgrensen på 30 mill. kroner.

Effekten av ordningen er midlertidig. Når underskudd tilbakeføres mot overskudd tidligere år, vil det bli mindre underskudd til fremføring til 2021 og senere år. Tiltaket fører dermed til at de påløpte skatteinntektene fra 2021 og fremover blir høyere. Den direkte besparelsen for selskapet tilsvarer renteeffekten av å få fremskyndet skattefradraget for underskuddet. Kostnaden for staten av et slikt tiltak er derfor langt lavere enn likviditetstilskuddet til bedriftene. Størrelsen på den negative renteeffekten for staten avhenger av hvor mange år de tilbakeførte underskuddene hadde blitt fremført, dersom tiltaket ikke hadde blitt innført.

Videre vil deler av de årlige, fremførbare underskuddene i selskapssektoren aldri komme til fradrag, men annulleres ved opphør av virksomhet. Deler av det kortsiktige provenytapet vil derfor utgjøre en ettårig skattelette i 2020 som reverseres i 2021, men som ikke motsvares av økte skatteinntekter i senere år. Tiltaket vil imidlertid treffe en gruppe selskap som antas å ha forholdsvis god mulighet til å utnytte underskudd, blant annet gjennom de ordinære reglene om tilbakeføring av underskudd ved opphør av virksomhet etter skatteloven § 14-7. Det permanente provenytapet ved dette forslaget kan derfor anses som begrenset.

2.3.15 Administrative forhold

Det er av tekniske og administrative grunner ikke mulig å etablere en generell adgang for tilbakeføring av underskudd i 2020 basert på en ordning med endring av fastsetting. Det ville føre til en kraftig økning i antall endringssaker, noe som ville være svært ressurs- og tidkrevende. Det foreslås derfor en enklere modell hvor selskapene får et skattefradrag ved fastsettingen for 2020 på grunnlag av årets underskudd, begrenset til overskuddet, det vil si positiv alminnelig inntekt, for de to foregående årene. Verdien av fradraget utbetales

som et kontanttilskudd. Tiltaket vil kreve ressurser i Skatteetaten, særlig i forbindelse med kontroll. Regjeringen vil eventuelt komme tilbake til Stortinget om dette.

2.3.16 Ikrafttredelse

Ordningen med skattefradrag for tilbakeføring av underskudd skal gjelde midlertidig for inntektsåret 2020. Det foreslås at endringen trer i kraft straks, med virkning for inntektsåret 2020.

2.3.17 Endret skattefastsetting

Skattyter som omfattes av ordningen med tilbakeføring av selskapsunderskudd i inntektsåret 2020, kan klage over skattefastsettelsen etter skatteforvaltningsloven kapittel 13. Klageadgangen omfatter også et eventuelt skattefradrag for tilbakeføring av underskudd. Normalt vil det ikke være grunn til å klage på tilbakeføringsfradraget, men det kan forekomme tilfeller hvor skattyter mener det er gjort feil.

Ordningen med skattefradrag for tilbakeføring av underskudd baseres i utgangspunktet på skattyters egen fastsetting i skattemeldingen. Skattemyndighetene kan ta opp enhver skattefastsetting når fastsettingen er uriktig, jf. skatteforvaltningsloven § 12-1. Endring kan resultere i at underskudd for 2020 som har gitt grunnlag for skattefradrag, reduseres eller bortfaller helt. En eventuell endring av skattefastsettelsen med reduksjon av underskudd vil få virkning for innvilget skattefradrag, ved at dette må tilbakebetales.

Tekniske og administrative hensyn tilsier at endringsadgangen avskjæres i tilfeller der skattyter som følge av endring av fastsettingen for tilbakeføringsårene, får endret positiv eller negativ inntekt. Dette gjelder for eksempel der skattyter gis medhold i en klagesak for tilbakeføringsåret som resulterer i at overskudd dette året nedsettes. Manglende endring i slike tilfeller vil bare påvirke tidfestingen av fradraget for underskuddet.

Det vises til forslag til § 16-63 tredje ledd i skatteloven.

3 Utsatt betaling av formuesskatt

3.1 Innledning og sammendrag

Formuesskatten må betales av eiere selv om bedriften går med underskudd. Noen eiere benytter utbytte fra selskapet til å betale formuesskatten. Når selskapet går med underskudd, kan utbytte ikke utdeles av overskuddet. Regjeringen ønsker å avhjelpe likviditetsutfordringene i virksomhetene og foreslår at eiere av bedrifter som går med underskudd, skal kunne utsette betalingen av formuesskatt. Da vil bedrifter med underskudd kunne slippe å betale utbytte til eiere for å dekke formuesskatt. En slik likviditetshjelp ble også gitt for inntektsårene 2016 og 2017, se Prop. 2 L (2016-2017).

Departementet foreslår en midlertidig ordning om utsatt betaling av formuesskatt på virksomhetsformue for inntektsåret 2020 for personlige skattytere som eier regnskapspliktig virksomhet med negativt årsresultat i 2020. For selskap som utarbeider

konsernregnskap, er vilkåret at konsernregnskapet har negativt resultat for å få utsatt betaling av formuesskatten på aksjer i morselskapet.

Ordningen innebærer at skattyter kan søke om ett års utsatt innbetaling av formuesskatten for inntektsåret 2020 når den forfaller til betaling i 2021.

Videre vil skattyter som kan sannsynliggjøre at virksomheten vil gå med underskudd i 2020, kunne søke om fritak for betaling av forskuddstrekk eller forskuddsskatt for virksomhetsformue i 2020. For at ordningen skal få raskest mulig virkning, fremmes forslaget nå. Det vil gi Stortinget mulighet til å vedta ordningen før fristen for forskuddstrekk og betaling av forskuddsskatt 15. mai.

Departementet foreslår at ordningen med utsatt betaling av formuesskatt inntas i skattebetalingsloven § 15-3, og at det i forskrift gis regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsen. Det foreslås at bestemmelsen trer i kraft straks med virkning for formuesskatt i inntektsåret 2020.

3.2 Gjeldende rett

3.2.1 Formuesskatt

For inntektsåret 2020 skal personlige skattytere og dødsbo svare formuesskatt av den delen av skattyters samlede formue som overstiger 1,5 mill. kroner (bunnfradraget), jf. Stortingets skattevedtak §§ 2-1 og 2-3. Samlet formuesskattesats er maksimalt 0,85 pst. (0,15 pst. til staten og inntil 0,7 pst. til kommunene).

Aksjeselskap, allmennaksjeselskap, selskap eller sammenslutning som nevnt i skatteloven § 2-2 første ledd e og g, verdipapirfond og statsforetak etter statsforetaksloven er fritatt fra formuesskatt, jf. skatteloven § 2-36 første ledd. Selskap og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,15 pst., jf. Stortingets skattevedtak § 2-2. For disse upersonlige skattyterne er formue under 10 000 kroner skattefrie.

Hovedregelen etter skatteloven § 4-1 er at skattepliktig formue fastsettes til omsetningsverdien per 1. januar i skattefastsettingsåret av skattyters eiendeler med fradrag for gjeld. Skatteloven, Finansdepartementets forskrift til skatteloven, Skattedirektoratets forskrift til skatteloven og årlige takseringsregler fastsatt av Skattedirektoratet inneholder regler om verdsetting av formue.

Børsnoterte aksjer verdsettes til 75 pst. av kursverdien 1. januar i skattefastsettingsåret. For ikke-børsnoterte aksjer forskyves verdsettingen av aksjene bakover til inntektsårets inngang, dvs. at selskapets formuesverdi i 2019 brukes ved skattefastsettingen av aksjonærene i 2020.

Ved kapitalendringer i aksjeselskapet skal imidlertid aksjene verdsettes til selskapets formuesverdi ved inntektsårets utgang, jf. skatteloven § 4-13. Bestemmelsen hindrer dobbeltbeskatning av utbetalt kapital (beskatning både hos den som har fått utbetalt

kapitalen og hos aksjonæren ved årsskiftet) og sikrer at innbetalt kapital blir formuesskattlagt.

Formuen til deltakere i selskap med deltakerfastsetting fastsettes ved at verdien av deltakerens selskapsandel settes til en andel av selskapets nettoformue beregnet som om deltakeren var skattyter, jf. skatteloven § 4-40. Verdien av deltakerens selskapsandel settes til 75 pst. av andelen av nettoformuen.

I enkeltpersonforetak regnes skattyter som eier av hver enkelt eiendel i enkeltpersonforetaket og får fradrag for foretakets forpliktelser etter de alminnelige reglene. Det skilles ikke mellom private eiendeler/forpliktelser og foretakets eiendeler/forpliktelser.

3.2.2 Forskuddstrekk og forskuddsskatt for personlige skattytere

Formuesskatten fastsettes i året etter inntektsåret og innkreves sammen med inntektskatten og trygdeavgiften, jf. skattebetalingsloven med forskrifter. For å lette innkrevningen og redusere risikoen for skattetap etablerer skattebetalingsloven et system som tar sikte på å sikre at skatten som forventes fastsatt, innbetales i inntektsåret samtidig med opptjeningen av inntekten.

Personlige skattytere som mottar lønn mv., betaler skatt samtidig med opptjeningen ved at arbeidsgiver trekker skatt (forskuddstrekk) av ytelsen i henhold til skattekortet. Dette innbetales av arbeidsgiver i seks terminer. For formue og inntekt som det ikke blir foretatt forskuddstrekk i, skal skattyter (typisk selvstendig næringsdrivende) betale forskuddsskatt. Forskuddsskatten utstedes på grunnlag av formue og inntekt ved siste skattefastsetting, jf. skattebetalingsloven § 6-3 annet ledd, og forfaller til betaling i fire like store terminer 15. mars, 15. mai, 15. september og 15. november i inntektsåret, jf. skattebetalingsloven § 10-20 første ledd.

Forskuddstrekket eller forskuddsskatten kan endres dersom det er overveiende sannsynlig at innbetalt forskudd er tilstrekkelig til å dekke skatten som vil bli fastsatt for inntektsåret, jf. skattebetalingsloven § 5-3 annet ledd og § 6-3 femte og sjette ledd.

Frist for å levere skattemelding er 30. april året etter inntektsåret, og frist for å unngå rentetillegg er 31. mai. Renten er 1,17 pst. per år, beregnet fra 1. juli i inntektsåret frem til forfall for første termin for restskatt. Første termin restskatt for personlige skattytere forfaller tre uker etter at skatteoppgjøret ble sendt skattyter, likevel tidligst 20. august i skattefastsettingsåret.

3.2.3 Regnskapsplikt

Plikten til å utarbeide årsregnskap og årsberetning følger av regnskapsloven kapittel 3, jf. § 1-2.

Norsk regnskapsplikt gjelder som hovedregel bare for regnskapspliktige som er hjemmehørende i Norge, jf. regnskapsloven § 1-1. Et unntak gjelder for utenlandsk foretak som utøver eller deltar i virksomhet her i riket eller på norsk kontinentalsokkel, og som er skattepliktig til Norge etter norsk intern lovgivning.

Alle norske aksjeselskap, allmennaksjeselskap, finansinstitusjoner og verdipapirfond har regnskapsplikt, jf. regnskapsloven § 1-2.

Selskap som definert i selskapsloven § 1-2 første ledd bokstav a, og som ikke er part-rederi, er bare regnskapspliktig dersom selskapet i året har mer enn fem mill. kroner i salgsinntekt eller et gjennomsnittlig antall ansatte på mer enn fem årsverk eller flere enn fem deltakere eller en deltaker som er juridisk person med begrenset ansvar, jf. regnskapsloven § 1-2 nr. 4.

Enhver som driver enkeltpersonforetak, er bare regnskapspliktig dersom vedkommende i året har hatt eiendeler med verdi over 20 mill. kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk, jf. regnskapsloven § 1-2 nr. 11.

For å få regnskapsplikt eller opphøre med regnskapsplikt må vilkårene være henholdsvis oppfylt eller ikke oppfylt i to år på rad for foretakene som har regnskapsplikt etter §§ 1-2 nr. 4 og 11.

Ifølge regnskapsloven § 1-3 utgjør et morselskap sammen med ett eller flere datterselskap et konsern. Regnskapspliktig etter § 1-2 som ikke er enkeltpersonforetak eller utenlandsk foretak skattepliktig til Norge, er morselskap hvis vedkommende på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller andeler, har bestemmende innflytelse over et annet foretak, jf. regnskapsloven § 1-3. Konsernregnskapet skal bygge på de konsoliderte foretakenes selskapsregnskaper, jf. regnskapsloven §§ 3-2 og 3-6. Det gjelder noen unntak fra plikten til å føre konsernregnskap for morselskap i underkonsern, jf. regnskapsloven § 3-7.

3.3 Vurderinger og forslag

3.3.1 Bakgrunn

Det ble innført en midlertidig ordning med betalingsutsettelse av formuesskatt for inntektsårene 2016 og 2017, se Prop. 2 L (2016-2017). Bakgrunnen for ordningen var ønsket om å gi en midlertidig likviditetshjelp til eiere av virksomheter som opplevde underskudd i regnskapene, slik at de ikke behøvde å ta ut kapital av virksomheten for å betale formuesskatt.

Virksomheter opplever nå en periode med manglende etterspørsel og bortfall av oppdrag grunnet koronavirusutbruddet. Det vil kunne føre til underskudd i regnskapene.

Regjeringen mener at det også i denne situasjonen kan være målrettet å gi en midlertidig likviditetshjelp til eiere av slike virksomheter, slik at de ikke trenger å ta kapital ut av virksomheten for å betale formuesskatt på virksomhetsformue.

På denne bakgrunn foreslår departementet en midlertidig regel om utsatt betaling av formuesskatt for inntektsåret 2020 for personlige skattytere som eier regnskapspliktige virksomheter med negativt årsresultat i 2020. Det kan søkes om utsatt innbetaling av formuesskatten for inntektsåret 2020 når den forfaller til betaling i 2021. Videre kan det søkes om fritak for forskuddstrekk eller forskuddsskatt i 2020. Dokumentasjon som sannsynliggjør at det forventes et underskudd i 2020, må kunne oppgis på forespørsel. For

selskap som utarbeider konsernregnskap, er vilkåret at konsernregnskapet har negativt resultat for å få utsatt betaling av formuesskatten på aksjer i morselskapet.

3.3.2 Vilkår for å kunne utsette betaling av formuesskatt

Fysiske personer

Fordi det bare er fysiske personer som betaler formuesskatt (med visse ubetydelige unntak, jf. punkt 3.2.1), foreslår departementet at bare personlige skattytere kan søke om betalingsutsettelse på grunnlag av denne ordningen.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 første ledd og annet ledd.

Virksomhetsformue

I skatteretten må inntektsgivende aktivitet oppfylle visse vilkår om varighet, omfang mv. for at aktiviteten anses som virksomhet. Dersom forslaget begrenses til eiere av skattemessig virksomhet, vil flere eiere av holdingselskap mv. være utenfor ordningen. For at også slike eiere skal få likviditetshjelp i form av utsatt betaling av formuesskatt, foreslår departementet at vilkårene om utsatt betaling av formuesskatt heller knyttes til bestemte formuesobjekter, som etter dette forslaget skal anses som formue i virksomhet.

Departementet foreslår at formue i børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer skal være omfattet av forslaget. Det vil si at formuesskatt på formue i aksjer i selskap med underskudd i 2020 i utgangspunktet kan utsettes, forutsatt at de øvrige vilkårene for å få betalingsutsettelse er oppfylt.

For deltakere i selskap med deltakerfastsetting settes verdien av deltakerens selskapsandel ved formuesfastsettingen til en andel av selskapets netto formue beregnet som om selskapet var skattyter, jf. skatteloven § 4-40. Administrativt er det ikke mer komplisert å gjennomføre utsettelsesordningen for eiere av selskap med deltakerfastsetting enn for aksjeselskap. Departementet foreslår derfor at formuesskatt på formue i andeler i selskap med deltakerfastsetting kan utsettes dersom de øvrige vilkårene for betalingsutsettelse er oppfylt.

Enkeltpersonforetak er virksomhet som drives av én fysisk person. Det er ikke eierandeler i enkeltpersonforetak, og økonomien i et slikt foretak vil ofte være en sammenblanding av vedkommendes personlige økonomi og virksomhet. Slike næringsdrivende har dessuten langt større muligheter enn selskap til å utnytte næringsunderskuddene i annen alminnelig inntekt, det vil si lønnsinntekter. I tillegg foreligger samordningsadgang mellom ektefeller. Næringsdrivende med enkeltpersonforetak får allerede i dag i stor grad utnyttet skatteverdien av næringsunderskudd i underskuddsåret, slik at behovet for å utsette betalingen av formuesskatt er mindre enn for selskapseiere. Eiere av enkeltpersonforetak risikerer heller ikke ekstra skattlegging for å betale formuesskatten slik utbytteutdeling kan utløse for aksjonærer. En utsettelsesordning er administrativt vesentlig mer komplisert å innføre for enkeltpersonforetak enn for selskap. Departementet foreslår likevel at eiere av enkeltpersonforetak kan få utsatt betalingen av formuesskatt for formuen som kan tilordnes virksomheten, forutsatt at de øvrige vilkårene for betalingsutsettelse er oppfylt.

Når det gjelder formuesskatt, behandles skattyter som eier av hver enkelt eiendel i enkeltpersonforetaket og får fradrag for foretakets forpliktelser etter de alminnelige reglene. Skattyters formue er en sammenblanding av privat formue og virksomhetsformue.

Det finnes ikke avgrensninger i gjeldende formuesskatteregler som kan brukes for å avgjøre hvilken del av formuesskatten som eventuelt skal utsettes for eiere av enkeltpersonforetak. Forenklingshensyn taler mot å innføre ulike skiller i formuesskatten for eiendeler i enkeltpersonforetak.

På denne bakgrunn foreslår departementet at formuesskatten som kan utsettes for eiere av enkeltpersonforetak, er formuesskatten på driftsmidlene som er omfattet av skatteloven § 4-17 annet ledd og næringseiendom.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 fjerde ledd.

Regnskapsmessig underskudd i inntektsåret 2020

I utgangspunktet bygger skattereglene på selskapenes skatteregnskap. Regnskapsmessig underskudd kan i utgangspunktet være bedre egnet som et mål på bedriftseiernes behov for utsettelse av formuesskatt fordi årsregnskapet forutsetningsvis gir et bedre bilde av bedriftens resultat. Regnskapsstørrelser kan imidlertid være mulig å tilpasse slik at det viser et underskudd som ikke er reelt. Det skyldes at det kan gjøres valg (vurderinger) med hensyn til regnskapsføring som påvirker regnskapsmessig resultat.

I skatteregnskapet for selskap som skattlegges under rederiskatteordningen, inngår i hovedsak finansielle poster. Dersom vilkåret for utsatt betaling av formuesskatt knyttes til skattemessig underskudd, vil eiernes nytte av ordningen hovedsakelig bero på om selskapet har skattemessig finansoverskudd eller finansunderskudd i det aktuelle inntektsåret. Finansoverskuddet har i stor grad sammenheng med utviklingen av dollarkursen, og det er ingen sammenheng mellom selskapenes skattemessige finansresultat og driftsresultat. På denne bakgrunn foreslår departementet at vilkåret for å få utsatt formuesskatten er at virksomheten har regnskapsmessig underskudd.

Flere hensyn, som kontroll, likebehandling, gjennomføring av ordningen mv., taler for en felles løsning om hvilket regnskap som er relevant for utsettelsen. Regnskapsloven pålegger regnskapspliktige å utarbeide årsregnskap. Samtlige norske allmennaksjeselskap og aksjeselskap er regnskapspliktige. For at selskap med deltakerfastsetting og enkeltpersonforetak skal være regnskapspliktige, må visse vilkår være oppfylt, jf. punkt 3.2.3. Faren for misbruk og kontrollbehovet taler for at regnskapet oppfyller visse krav. På denne bakgrunn foreslår departementet at formuesskatten bare kan utsettes for formue i virksomhet som er regnskapspliktig etter regnskapsloven. Det betyr at en betydelig andel enkeltpersonforetak utelukkes fra ordningen, og trolig en stor andel av selskap med deltakerfastsetting.

Koronavirusutbruddet kan føre til at flere virksomheter får underskudd i 2020.

Departementet mener derfor at formålet med utsettelsesordningen tilsier at bare aksjonærer i virksomheter som går med underskudd, får utsatt formuesskatt. Det vil derfor

være et vilkår for å få utsettelse at virksomheten har negativt årsresultat i selskapsregnskapet i 2020.

Departementet foreslår at for selskap som utarbeider konsernregnskap, er vilkåret at det er negativt årsresultat i konsernregnskapet i 2020 for å få utsatt formuesskatten for aksjene i morselskapet. For disse selskapene gir konsernregnskapet best uttrykk for den økonomiske stillingen i virksomheten. Selskapsregnskapet får dermed ingen betydning for om eierne kan benytte utsettelsesordningen eller ikke. At vilkåret for å benytte ordningen knyttes til konsernregnskapet, gjør at den ivaretar formålet om å hjelpe eiere av virksomheter som går med midlertidig underskudd.

Ved søknad om utsatt betaling av formuesskatt for inntektsåret 2020 i forbindelse med innlevering av skattemelding for 2020 i 2021, må skattyter på forespørsel kunne dokumentere at virksomheten gikk med underskudd i det kvalifiserende årsregnskapet for 2020. Dersom virksomheten ikke har ferdigstilt årsregnskap på dette tidspunktet, må skattyter kunne legge frem ferdigstilt årsregnskap straks dette er klart i tråd med lovbestemte frister.

Ved endring av forskuddstrekk eller forskuddsskatt i 2020 må skattyter kunne sannsynliggjøre at virksomheten forventes å gå med underskudd i 2020 basert på foreløpige regnskapstall, for eksempel kvartalsrapporter, månedsrapporter e.l.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 første og andre ledd.

Forholdet til EØS-avtalen

For å unngå at forslaget er i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, må muligheten til å utsette betaling av formuesskatt også omfatte virksomhetsformue i EØS-land. På denne bakgrunn foreslår departementet at skattyter som er formuesskattepliktig til Norge for virksomhetsformue i et EØS-land, er omfattet av utsettelsesordningen så lenge de øvrige vilkårene er oppfylt. Regnskapsplikten etter utenlandske rettsregler må være tilsvarende som etter norsk regnskapslovgivning for å kunne kreve utsettelse for formue i EØS-land. Betaling av formuesskatt for formue i land utenfor EØS skal ikke kunne utsettes.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 tredje ledd.

Terskelbeløp

For å motvirke at ordningen med utsatt betaling av fastsatt formuesskatt omfatter skattytere som ikke har et behov av betydning for skatteutsettelse, for eksempel skattytere som eier ubetydelige aksjeposter eller ikke betaler formuesskatt av betydning, foreslår departementet at formuesskatten bør være av en viss størrelse. Departementet foreslår at den formuesskatten som kan utsettes basert på underskudd i årsregnskapet for 2020, må være til sammen minst 30 000 kroner i inntektsåret for at skattyter kan kreve å utsette betaling av den.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 femte ledd.

Utsettelsens lengde

Departementet foreslår at ordningen gjelder for formuesskatt i inntektsåret 2020.

Utsatt betaling av formuesskatten betyr at skattyter må betale formuesskatt for to inntektsår når utsettelsesperioden utløper. Den utsatte betalingsforpliktelsen opprettholdes uavhengig av hvordan formuens verdi har utviklet seg, og selv om virksomheten har gått konkurs i løpet av perioden. På denne bakgrunn foreslår departementet at betaling av formuesskatten kan utsettes i ett år (til 2022) når vilkårene for betalingsutsettelse er oppfylt.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 femte ledd.

3.4 Beregning av den utsatte skatten

Administrative hensyn tilsier at beløpet som utsettes, bør settes til formuesverdien av aksjen/andelen/eiendelen multiplisert med skattesatsen, det vil si uten å trekke inn en forholdsmessig andel av skattyters bunnfradrag og gjeld på de aktuelle formuesobjektene. Formuesskatten beregnes i utgangspunktet på vanlig måte, og deretter trekkes formuesskatten på de aktuelle eiendelene ut dersom den er 30 000 kroner eller høyere. Maksimal utsatt skatt skal likevel være den fastsatte formuesskatten for inntektsåret, slik at det bare er formuesskatten som kan utsettes.

3.5 Fremgangsmåte for utsettelsen

For å unngå at skattytere som ikke har behov for eller ikke ønsker utsettelsen, blir tvunget inn i den, bør utsettelsen gjelde bare for skattytere som krever utsatt betaling.

Det foreslås at formuesskatten for inntektsåret 2020, som fastsettes i 2021, kan utsettes ett år. Betalingsfristen for den utsatte formuesskatten regnes fra forfall for første termin av restskatt (i 2021), jf. skattebetalingsloven § 10-21 første ledd. Fristen vil derfor kunne variere for den enkelte skattyter. Det vil bli sendt ut eget krav om betaling av den utsatte formuesskatten i forkant av betalingsfristen i 2022.

Departementet foreslår at skattyter må kreve utsettelse av formuesskatten innen fristen for levering av skattemeldingen. Dette gjelder selv om skattyter har søkt om og fått nedsatt forskuddstrekk eller forskuddsskatt, jf. punkt 3.2.2.

3.6 Renter, ny betalingsfrist mv.

Betalingsutsettelsen er å anse som et lån fra staten. For å begrense bruken av ordningen med betalingsutsettelse til eiere av selskap med likviditetsproblemer, er det avgjørende at skattyter må betale renter i betalingsutsettelsesperioden.

Det foreslås at renten settes slik at ordningen i all hovedsak blir økonomisk interessant for eiere av selskap med likviditetsproblemer. Departementet legger til grunn at eiere av virksomheter uten likviditetsproblemer vil ha andre finansieringsmuligheter.

I utgangspunktet bør renten gjenspeile skattyters rentevilkår på lån med tilsvarende sikkerhet tatt opp i det private markedet. Ved betalingsutsettelse etter skattebetalingsloven skal kravet normalt sikres, enten ved at det stilles frivillig sikkerhet eller ved at kravet søkes sikret ved utlegg. For at ordningen skal være gjennomførbar, foreslås det imidlertid at det ikke skal kreves sikkerhetsstillelse ved ordningen med utsatt betaling av formuesskatten. Skattekrav har uansett en høyere prioritet enn andre usikrede lån. I ordningen som ble innført høsten 2016, ble renten satt til 6 pst.

Departementet foreslår at det i loven kun angis at utsatt formuesskatt skal tillegges en egen rente frem til ny betalingsfrist for den utsatte formuesskatten, og at det i forskrift gis nærmere bestemmelser om utformingen av rentebestemmelsen, herunder om rentesats, renteperiode og beregning av renten. Dette innebærer blant annet at rentesatsen kan bli justert ved vesentlige endringer i markedsrenten.

Betales ikke skatten innen den utsatte betalingsfristen, foreslår departementet at det skal påløpe forsinkelsesrenter på vanlig måte, jf. skattebetalingsloven § 11-1. Per 1. januar 2020 er denne 9,5 pst. Departementet foreslår at forsinkelsesrente beregnes på grunnlag av kravet og tillagte renter i utsettelsesperioden.

Det vises til forslag til skattebetalingsloven § 15-3 sjette ledd.

3.7 Forskuddsskatt – effekt i 2020

En målsetning med en ordning med utsatt betaling av formuesskatten er å avhjelpe likviditetsutfordringene til eiere av virksomheter som er påvirket av koronavirusutbruddet, slik at de ikke trenger å ta ut kapital av virksomheten for å betale forskuddstrekk eller forskuddsskatt på formuesskatt i 2020.

Etter gjeldende regler kan skattyter fritas for gjenstående betalinger av forskuddstrekket og forskuddsskatten når det er overveiende sannsynlig at det som allerede er innbetalt, er tilstrekkelig til å dekke «den skatt og trygdeavgift som vil bli fastsatt for inntektsåret». Endring av forskuddsskatten kan etter disse reglene bare endres dersom utstedt forskuddsskatt er for høy sammenlignet med forventet fastsatt skatt.

En bedring av likviditeten for skattyterne er ønskelig også i tilfeller hvor det er utstedt riktig forskuddsskatt, dvs. der forskuddsskatten antas å samsvare med forventet fastsatt skatt. For å oppnå at forskuddsskatten også kan endres i slike tilfeller er det behov for en bestemmelse som åpner opp for at det kan gis helt eller delvis fritak for betaling av resterende forskuddsbetalinger for 2020, dvs. at skattyter gis fritak for betaling av hele eller deler av forskuddstrekket ut året eller forskuddsskatten for andre, tredje og fjerde termin med forfall 15. mai, 15. september og 15. november. Departementet mener skattyter bør kunne få fritak for forskuddstrekk og forskuddsskatt tilsvarende forventet utsatt formuesskatt. Det vises til skattebetalingsloven § 15-3 femte ledd.

Departementet foreslår at det ikke åpnes for tilbakebetaling av allerede innbetalt forskuddstrekk eller forskuddsskatt før skatteoppgjøret året etter, fordi dette vil være teknisk vanskelig og svært ressurskrevende å håndtere for innkrevingsmyndighetene. Skattytere som ikke endrer forskuddstrekket eller forskuddsskatten i 2020 og dermed

allerede har betalt inn skatt som overstiger det vedkommende skal betale med ordningen med utsatt formuesskatt, vil få bedret sin likviditet ved at de får utbetalt et tilgodebeløp ved skatteoppgjøret i 2021. Beløpet skal betales tilbake i 2022.

3.8 Forskriftshjemmel

Det foreslås at departementet gis hjemmel til å gi forskrift til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene om utsatt betaling av formuesskatt.

3.9 Økonomiske konsekvenser

På usikkert grunnlag anslås provenytapet ved nedsatt forskuddsbetaling i 2020 til om lag 400 mill. kroner bokført i 2020.

Eiere som får fritak for forskuddsbetaling, kan i henhold til gjeldende regler innbetale tilleggsforskudd for inntektsåret 2020 innen 31. mai 2021 uten rentetillegg. I praksis kan dermed eiere få en rentefri utsettelse av betalingen av formuesskatten.

Eiere av virksomhetsformue i bedrifter som har gått med underskudd i 2020, kan søke om ett års utsettelse for formuesskatt for inntektsåret 2020 når den forfaller til betaling i 2021. Det isolerte provenytapet av denne utsettelsen anslås til om lag 20 mill. kroner bokført i 2021.

Provenytapet av ordningen er midlertidig fordi det kun er en utsettelse av formuesskattebetalingene. Provenytapet vil motsvares av økte skatteinntekter i senere år. Det legges til grunn at de fleste eiere vil velge å innbetale tilleggsforskudd i 2021. For 2021 anslås dermed skatteinntektene å øke med om lag 380 mill. kroner bokført, og med 20 mill. kroner i 2022.

For staten vil ordningen kunne medføre et rentetap på den delen av utsatt forskuddsskatt som betales innen 31. mai 2021. For formuesskatt som det søkes om betalingsutsettelse for fra 2021 som kan vare inntil ett år, vil det ikke påløpe rentetap for staten fordi det skal betales rente på beløpene som utsettes.

3.10 Administrative konsekvenser

Ordningen med utsatt betaling av formuesskatt vil være administrativt krevende både for skattyter og Skatteetaten. Formuesskatten på de aktuelle eiendelene må splittes fra resten av formuesskatten som skattyter skal betale, og den utsatte skatten må håndteres separat. Selv om en tilsvarende ordning har vært i bruk tidligere, vil en gjeninnføring kreve oppdatering og tilpasning. Videre har Skatteetaten innført nye systemer og grensesnitt som gjør at deler av arbeidet må gjøres på nytt.

Skattyter må selv søke om å få endret forskuddsskatten og kreve å få utsatt formuesskatten. Både skattemeldingen og kontroll av skatteoppgjøret kan bli mer krevende for skattyter med en slik ordning.

For Skatteetaten medfører forslaget merkostnader både til utvikling og tilpasning av etatens IT-systemer, økt manuell saksbehandling og medfølgende behov for økt kontroll.

Skatteetaten har ikke opplysninger om regnskapsmessig underskudd i sine registre, og det er ikke mulig med en automatisert løsning uten omfattende programmeringsjobb. Opplysningene må derfor trolig i stor grad rapporteres av skattyter selv. Regjeringen vil eventuelt komme tilbake til Stortinget om konsekvensene for Skatteetaten.

3.11 Ikrafttredelse og tiltakets virkningstid

Ordningen med nedsatt forskuddsskatt og utsatt betaling av formuesskatt for eiere av virksomheter med regnskapsmessig underskudd skal gjelde midlertidig for formuesskatten for inntektsåret 2020. Departementet foreslår at forslaget trer i kraft straks med virkning for formuesskatt i inntektsåret 2020.

4 Flypassasjeravgift oppheves midlertidig

Finansdepartementet foreslår å oppheve flypassasjeravgiften for flyginger i perioden fra 1. januar 2020 til og med 31. oktober 2020. Fra 1. november 2020 vil flyginger igjen være avgiftslagt i tråd med Stortingets vedtak om flypassasjeravgift for budsjettåret 2020. Tiltaket forventes å ha liten påvirkning på omfanget av flyginger i en periode hvor det er smittehensyn som i første rekke avgjør etterspørselen etter flyreiser. Derimot er tiltaket ment som en midlertidig lettelse for flyselskapene under utbruddet av koronaviruset.

Avgiften har først og fremst til formål å skaffe staten inntekter, men kan ha en miljøeffekt ved at den reduserer etterspørselen etter flyreiser. Departementet viser til at reiselivet generelt og luftfarten spesielt, er sterkt rammet av virusutbruddet. Å opprettholde en fiskal avgift på flyreiser kan bidra til å forsterke de negative økonomiske konsekvensene av virusutbruddet.

Avgiftsplikten oppstår når flygingen påbegynnes fra norsk lufthavn, og avgiften beregnes per passasjer som påbegynner avgiftspliktig flyging fra norsk lufthavn. En oppheving av avgiften i perioden 1. januar 2020 til og med 31. oktober 2020 innebærer at avgiften oppheves både for flyginger som er foretatt tidligere i år og for flyginger som påbegynnes i tiden frem til og med 31. oktober 2020. Det er uten betydning for avgiftsplikten når flybilletten ble kjøpt. Flyginger som påbegynnes 1. november 2020 eller senere, vil være avgiftspliktige.

Avgiftsplikten påhviler flyselskapet. De avgiftspliktige flyselskapene skal innbetale avgiften senest den 18. i måneden etter at avgiftsplikten oppsto. Dette gjelder uavhengig av når flyselskapet har mottatt betaling for flybilletten. Avgiftspliktige flyselskaper vil derfor allerede ha innbetalt avgift på flyginger i januar og i noen tilfeller også for flyginger i februar. Det følger av forslaget at innbetalt avgift for flyginger tidligere i år skal tilbakebetales til flyselskapene. Departementet vil i forskrift gi bestemmelser om slik tilbakebetaling.

I saldert budsjett for 2020 er det lagt til grunn et proveny fra flypassasjeravgiften på 1 900 mill. kroner i 2020. Provenytapet ved forslaget anslås til 1 560 mill. kroner påløpt og bokført i 2020 sammenlignet med saldert budsjett. Forslaget antas ikke å ha administrative

konsekvenser. Se for øvrig omtale av øvrige tiltak i luftfartssektoren i Prop. 52 S (2019-2020).

5 Endringer i permitteringsregelverket

5.1 Innledning

Regjeringen foreslår å redusere arbeidsgiverperioden fra 15 til 2 dager, jf. omtale i Prop. 52 S (2019-2020). Formålet er å redusere arbeidsgiveres kostnader ved permittering slik at de bedre kan tilpasse seg markedssvikt. Det er vanskelig å forutse hvor omfattende konsekvensene av spredningen av koronaviruset vil bli. På bakgrunn av dette foreslås det en ny forskriftshjemmel som gir adgang til å fravike bestemmelsene om arbeidsgiverperioden i henhold til permitteringslønnsloven § 3 første ledd, i særlige tilfeller.

5.2 Gjeldende rett

Gjennom permitteringer løses arbeidstaker midlertidig fra arbeidsplikten, og arbeidsgiver løses midlertidig fra lønnsplikten. Arbeidsforholdet består, og det er en forutsetning for å permittere at det dreier seg om en midlertidig arbeidsmangel. Det forutsettes at den permitterte har rett og plikt til å gå tilbake til arbeidet når det ikke lenger er grunnlag for permitteringen. Dermed unngår man oppsigelser i forbindelse med relativt kortvarig arbeidsmangel. Virksomhetene gis mulighet for å beholde kompetent arbeidskraft, og den enkelte permitterte sikres delvis kompensasjon for inntektstapet gjennom rett til dagpenger under permittering.

Selve permitteringsinstituttet og arbeidsgivers adgang til å permittere er ikke regulert i lov eller forskrift, men fremforhandlet mellom partene i arbeidslivet, og følger ellers av sedvanerett. Bestemmelsene om permittering i Hovedavtalen mellom LO og NHO har dannet mønster for praksis også utenfor avtalens område. Arbeidsgivers lønnsplikt under permittering er regulert i lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (permitteringslønnsloven), og arbeidstakers rett til dagpenger under permittering følger av folketrygdloven § 4-7 og forskrift 16. september 1998 nr. 890 om dagpenger under arbeidsløshet, kapittel 6.

Etter permitteringslønnsloven § 3 første ledd, har arbeidsgiver lønnsplikt under permittering de første 15 dagene av permitteringsperioden. Arbeidsgiverperioden løper fra og med den første arbeidsdagen permitteringen omfatter.

Etter arbeidsgiverperioden på 15 dager, fritas arbeidsgiverne fra lønnsplikten i inntil 26 uker innenfor en 18-månedersperiode. I denne perioden kan de permitterte motta dagpenger etter folketrygdloven § 4-7, forutsatt at vilkårene ellers er oppfylt, herunder vilkåret om minst 50 prosent reduksjon av arbeidstiden. Dagpengene utgjør 62,4 prosent av tidligere inntekt opp til seks ganger folketrygdens grunnbeløp. Dagpenger under permittering gis i en periode på maksimalt 26 uker innenfor en 18-månedersperiode.

På denne måten blir kostnadene ved permittering delt mellom arbeidsgiverne, arbeidstakerne og staten.

5.3 Vurderinger og forslag

I den særlige situasjonen vi ser nå, foreslås det at arbeidsgiverperioden reduseres til 2 dager, frem til og med 31. oktober 2020. Se for øvrig omtale i Prop. 52 S (2019-2020).

Det er vanskelig å forutse hvor omfattende konsekvensene av spredningen av koronaviruset vil bli på lengre sikt. Behovet for ytterligere endringer i permitteringsreglene vil løpende bli vurdert.

Dersom det oppstår behov for og ønske om flere regelverksendringer som raskt kan vedtas og iverksettes, er én mulighet å utvide gjeldende hjemmel til å gi forskrifter, som fraviker hovedreglene etter permitteringslønnsloven § 3. Hjemmelen foreslås begrenset til å gjelde særlige omstendigheter, og det forutsettes at den bare skal kunne komme til anvendelse i situasjoner hvor det er påkrevd av hensyn til alvorlige samfunnsmessige konsekvenser, slik som usikkerheten om konsekvensene av smittespredningen nå.

Det vises til forslag til endring i permitteringslønnsloven § 3 første ledd første punktum og nytt åttende ledd. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

Forslag til ny § 3 b er ny og gir regler om redusert varighet for arbeidsgivers lønnsplikt i starten av en permitteringsperiode (arbeidsgiverperiode I), jf. lovens § 3 første ledd, i en begrenset periode frem til og med 31. oktober 2020.

Ny § 3 b gjelder bare varigheten av arbeidsgiverperioden, som frem til og med 31. oktober 2020 endres fra 15 til 2 dager.

I annet ledd gis departementet forskriftshjemmel til å gi regler om arbeidsgiverperioden som fraviker fra bestemmelsene i § 3 første ledd, herunder også de bestemmelsene som gjelder beregning av arbeidsgiverperioden. Forskriftshjemmelen forutsettes bare å kunne benyttes når det foreligger særlige omstendigheter, og gjelder midlertidig frem til og med 31. oktober 2020. Det legges opp til at Arbeids- og sosialdepartementet på et senere tidspunkt vurderer en mer generell forskriftshjemmel for å kunne gjøre endringer i arbeidsgiverperioden.

5.4 Ikrafttredelse, administrative og økonomiske konsekvenser

Som det fremgår ovenfor, er det behov for tiltak som raskt kan iverksettes. Det legges derfor til grunn at lovendringen trer i kraft straks. Den gjøres gjeldende også for permitteringer som er iverksatt før ikrafttredelsen, slik at arbeidsgiverperioden 'fryses' på det antallet dager som er avviklet ved ikrafttredelsen, og som utgjør minst to dager. Hvis arbeidsgiverperioden er avviklet med f.eks. 6 dager, vil den da anses som avsluttet. De permitteringene som nå varsles som følge av koronaviruset, antas i all hovedsak være omfattet av endringen.

Det foreslås at det i lovvedtaket gis hjemmel for å gi nærmere bestemmelser i forskrift om dette.

En reduksjon av antallet dager med lønnsplikt ved permittering fra 15 til 2 dager vil gi en økning i utgiftene til dagpenger under kap. 2541, post 70, jf. omtale i Prop. 52 S (2019-2020).

Innføring av forskriftshjemmelen vil i seg selv ikke ha økonomiske konsekvenser.

6 Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven

6.1 Bakgrunn

Behovet for å kunne gi særregler i folketrygdloven i situasjoner der det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom er aktualisert. Verdens helseorganisasjon har erklært utbruddet av koronavirus for en «alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse». Utbruddet viser at det er behov for hjemmel til å gi særlige regler i slike situasjoner, for å støtte opp under tiltak som kan begrense smitte, samt andre nødvendige tiltak som kan motvirke alvorlige negative konsekvenser i samfunnet.

Regjeringen mener at dagens regelverk i stor grad dekker behov for inntektskompensasjon ved fravær fra arbeid som oppstår som følge av utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Dette gjelder f.eks. rett til sykepenger pga. smittefare og omsorgspenger ved stengte skoler og barnehager pga. smittefare. Regjeringen mener likevel at en tydelig hjemmel vil gi en klarere forankring, og åpne for flere tiltak. En forskriftshjemmel er dessuten viktig for å ta høyde for fremtidige scenarier.

Som følge av at det i forbindelse med virusutbruddet kreves rask handling, fremmer regjeringen lovforslag uten å ha gjennomført offentlig høring av forslagene. Regjeringen vil så snart situasjonen er under kontroll, evaluere erfaringene med de foreslåtte endringene og vurdere om det er behov for å komme tilbake til Stortinget.

Regjeringen viser til forslag til ny § 25-16 i folketrygdloven og ny § 12-16 i arbeidsmiljøloven. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

6.2 Vurderinger og forslag

Det kan fremover være behov for på kort varsel å iverksette tiltak som kan forhindre smitte i befolkningen. Det må sikres nødvendig hjemmelsgrunnlag for å kunne gjøre midlertidige tilpasninger i folketrygdloven for å legge til rette for slike tiltak. I enkelte tilfeller kan tiltakene medføre at noen blir særlig økonomisk skadelidende. Myndighetene bør da ha mulighet til å innføre midlertidige kompenserende tiltak.

I en situasjon med alvorlig smittefare er det viktig at helsetjenestenes ressurser benyttes best mulig. Økt bruk av egenmelding kan redusere presset på helsetjenestene. Arbeidsgiver kan gi rett til å bruke egenmelding i hele arbeidsgiverperioden for sykepenger. Det skal drøftes med de tillitsvalgte om utvidet rett til egenmelding skal gis, jf. folketrygdloven § 8-24 tredje ledd. Arbeids- og sosialdepartementet foreslår at det i forskrift også kan gis unntak fra å kreve legeerklæring som nødvendig dokumentasjon for å kunne behandle saker etter folketrygdloven. Hjemmelen åpner også for å forskriftsfeste at eventuelle krav til personlig fremmøte hos lege for å få legeerklæring kan fravikes. Unntak fra krav om legeerklæring må brukes med varsomhet og bør hovedsakelig brukes i saker hvor risikoen for misbruk er lav.

Folketrygdloven § 8-4 regulerer retten til sykepenger. Etter første ledd er det et vilkår for sykepenger at man er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. Personer som har eller etter en faglig vurdering antas å ha en smittsom sykdom, jf. smittevernloven § 1-3 nr. 2, vil kunne ha rett til sykepenger etter alminnelige regler i § 8-4 første ledd.

§ 8-4 tredje ledd regulerer rett til sykepenger i en rekke andre tilfeller. Etter tredje ledd bokstav f) kan det gis sykepenger når «vedkommende myndighet har nedlagt forbud mot at vedkommende arbeider på grunn av smittefare». Bestemmelsen er rettet mot tilfeller som er omfattet av smittevernloven § 4-2, som regulerer forbud mot utførelse av arbeid m.m.

Utøvelsen av et «føre var»-prinsipp senker terskelen for å være borte fra jobb. Dette må normalt løses ved tiltak på arbeidsplassen, som hjemmekontor eller lignende. I enkelte tilfeller vil det ikke være mulig å tilrettelegge arbeidet, samtidig som situasjonen ikke dekkes av reglene for syke- og omsorgspenger. Muligheter til å utvide eller gjøre unntak fra gjeldende regelverk kan sikre aktiv oppslutning om helsemyndighetenes råd og anbefalinger. Departementet foreslår derfor at det gis hjemmel til å fastsette nærmere regler om dette i forskrift.

Det kan etter gjeldende regelverk gis omsorgspenger dersom barnepasser er syk (§ 9-5 b). Alle må se etter smidige løsninger for å holde hjulene i gang. På den enkelte arbeidsplass må arbeidsgiver og arbeidstakere finne felles løsninger. Dersom barnehagen eller skolen stenger på grunn av utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom anses dette som at barnepasser er syk og gir dermed rett til omsorgspenger.

Lovforslaget innebærer at Arbeids- og sosialdepartementet i forskrift kan gi unntak fra krav til legeerklæring, gi nærmere regler om rett til sykepenger etter § 8-4 for personer som har eller kan antas å ha smittsom sykdom, rett til omsorgspenger, samt unntak fra pålagte plikter. På disse områdene kan det haste å iverksette tiltak, og det foreslås at departementet får fullmakt til å fastsette eventuelle forskrifter.

Videre foreslår Arbeids- og sosialdepartementet at Kongen i statsråd i forskrift kan gi bestemmelser som utvider trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven. Slike tiltak bør fastsettes av Kongen i statsråd, siden de kan være mer inngripende og fordi de vil kunne få vesentlige samfunnsmessige og budsjettmessige konsekvenser. Myndighetene må vurdere situasjonen løpende og ikke iverksette unødvendige tiltak. Muligheten til å gi særlige regler skal bare benyttes når det er nødvendig.

Forslaget til ny § 25-16 i folketrygdloven gir henholdsvis Kongen i statsråd og departementet hjemmel til å gi forskrifter i tilfeller der det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Det foreslås at Kongen i statsråd kan gi regler som utvider trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven. Uttrykket «trygdens ansvar for å utbetale ytelser» omfatter her både utbetaling til den enkelte og refusjon til arbeidsgiver. Videre foreslås at departementet kan gi regler om unntak fra krav til legeerklæring, rett til sykepenger etter § 8-4 for personer som har eller kan antas å ha

smittsom sykdom, rett til omsorgspenger og unntak fra pålagte plikter. Unntak fra pålagte plikter kan f.eks. være aktivitetsplikt, krav om å delta på møter o.l.

Reglene om rett til permisjon i arbeidsmiljøloven kapittel 12 har nær tilknytning til «mot-svarende» regler om stønad etter folketrygdloven. Etter Arbeids- og sosialdepartementets oppfatning vil det kunne være behov for også å kunne fastsette særlige bestemmelser om rett til permisjon for arbeidstakere i situasjoner hvor det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, så lenge smittefaren er tilstede. Regjeringen foreslår at det fastsettes en hjemmel for å kunne gi slike regler i ny § 12-16 i arbeidsmiljøloven.

Forslaget til ny § 12-16 i arbeidsmiljøloven gir Arbeids- og sosialdepartementet hjemmel til å kunne fastsette særlige forskrifter om rett til permisjon som avviker fra det som ellers følger av arbeidsmiljøloven kapittel 12. Vilkåret for å kunne gi slike regler er at det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, jf. folketrygdloven § 25-16. I likhet med folketrygdlovens bestemmelse, kan eventuelle særlige forskriftsbestemmelser i slike situasjoner bare gi virkning så lenge smittefaren er tilstede.

Regjeringen viser til forslag til ny § 25-16 i folketrygdloven og ny § 12-16 i arbeidsmiljøloven.

6.3 Ikrafttredelse, administrative og økonomiske konsekvenser

Det foreslås at lovendringene skal tre i kraft straks.

Forskriftshjemmelen som foreslås vil i seg selv ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser. De økonomiske og administrative konsekvensene knyttet til å fastsette forskrifter, vil avhenge av hvilke tiltak som foreslås iverksatt.

6.4 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til ny § 25-16 i folketrygdloven

Bestemmelsen gir henholdsvis Kongen i statsråd og Arbeids- og sosialdepartementet hjemmel til å gi forskrifter i tilfeller der det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Det foreslås at Kongen i statsråd kan gi regler som utvider trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven. Videre foreslås at Arbeids- og sosialdepartementet kan gi forskrift om unntak fra krav til legeerklæring, rett til sykepenger etter § 8-4 for personer som har eller kan antas å ha smittsom sykdom, rett til omsorgspenger og unntak fra pålagte plikter. Uttrykket "trygdens ansvar for å utbetale ytelser" omfatter her både utbetaling til den enkelte og refusjon til arbeidsgiver. Hjemmelen kan tas i bruk uavhengig av om det er fattet tiltak med hjemmel i smittevernloven.

Til ny § 12-16 i arbeidsmiljøloven:

Bestemmelsen gir Arbeids- og sosialdepartementet hjemmel til å kunne fastsette særlige forskrifter om rett til permisjon som avviker fra det som ellers følger av arbeidsmiljøloven kapittel 12. Vilkåret for å kunne gi slike regler er at det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, jf. folketrygdloven § 25-16. I likhet med folketrygdlovens bestemmelse, kan eventuelle særlige forskriftsbestemmelser i slike situasjoner bare gis virkning så lenge smittefaren er tilstede.

7 Tidsbegrenset unntak fra avkorting i pensjon for helsepersonell

7.1 Innledning

Finansdepartementet, i samråd med Arbeids- og sosialdepartementet, legger med dette fram forslag til endringer i

- lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 26 sjette ledd
- lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 7 nr. 1
- lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 11 tredje ledd

I forbindelse med utbrudd av koronavirus legger regjeringen til rette for at kvalifisert og nødvendig personell ved behov kan mobiliseres til arbeid i offentlig helsesektor.

Alderspensjonister er i denne sammenheng en aktuell gruppe.

Felles for de pensjonsordningene som her foreslås endret, er at arbeidsinntekt kan medføre avkorting eller bortfall av pensjon. Departementet legger i denne proposisjonen frem forslag som innebærer at disse reglene suspenderes på nærmere angitte vilkår og for en begrenset periode i forbindelse med utbrudd av koronavirus.

7.2 Bakgrunn

Det er grunn til å anta at langt flere kan bli syke av koronavirus enn av ordinær sesonginfluensa.

Selv om en pandemi mest sannsynlig vil kunne håndteres med dagens personellressurser, kan et behov for økt bemanning i offentlig helsesektor ikke utelukkes.

For å møte et slikt bemanningsbehov, legger regjeringen til rette for at det kan rekrutteres kvalifisert personell gjennom frivillig mobilisering. Dersom situasjonen likevel tilsier det, kan det være aktuelt for myndighetene å beordre kvalifisert personell til tjeneste.

Lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven) har til formål å verne befolkningens liv og helse og bidra til at nødvendig helsehjelp og sosiale tjenester kan tilbys befolkningen under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid, jf. § 1-1 første ledd. I medhold av § 4-1 første ledd kan beordringspliktig personell blant annet pålegges å forbli i tjeneste ut over ordinær arbeidstid, møte frem på nærmere angitt sted og utføre nærmere tilvist arbeid innen virksomheter loven omfatter.

Generelt for de pensjonsordningene som foreslås endret, gjelder at pensjonisten ikke fritt kan jobbe ved siden av pensjonen før den avkortes eller faller bort, se redegjørelsen i punkt 7.3. Departementet foreslår bestemmelser som suspenderer disse reglene ved frivillig eller pålagt arbeid i forbindelse med utbruddet av koronavirus. Det understrekes at fremlegget gjelder i en avgrenset periode, og kun i forbindelse med arbeid innenfor et nærmere fastsatt virkeområde.

En annen gruppe som kan mobiliseres i en pandemisituasjon, er alderspensjonister i folketrygden. Alderspensjon fra folketrygden avkortes ikke for inntekt. Disse vil dermed kunne jobbe i forbindelse med virusutbruddet uten avkorting eller bortfall av pensjon.

7.3 Gjeldende rett

7.3.1 Lov om Statens pensjonskasse

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse oppstilles en tjenstepensjonsordning for ansatte i staten med minst 20 prosent stilling. Store deler av undervisnings- og forskningssektoren er også medlemmer. I tillegg kan virksomheter som statsforetak, statsaksjeselskaper og andre virksomheter med offentlig tilknytning, velge medlemskap for de ansatte på frivillig basis.

Et medlem kan fratre med løpende alderspensjon ved stillingens aldersgrense, jf. lovens § 21 første ledd. Aldersgrensen er som hovedregel 70 år. Man kan også fratre ved 67 år om man tar ut folketrygdens alderspensjon. For noen stillinger gjelder en lavere aldersgrense enn 70 år (65, 63 og 60 år). Er summen av alder og tjenestetid minst 85 år kan man fratre inntil 3 år før stillingens aldersgrense.

Forholdet til inntekt ved siden av alderspensjonen er regulert i lovens § 26 tredje ledd, hvor tredje og fjerde punktum lyder:

«Løpende alderspensjon faller også bort ved ny innskottsplikt dersom grunnlaget i den nye stilling er minst like stort som grunnlaget i den tidligere stilling. Er grunnlaget i den nye stilling mindre, utbetales pensjon av forskjellen mellom grunnlagene.»

Avkorting av alderspensjon er således knyttet til at man igjen tar en stilling som gir rett til medlemskap i tjenstepensjonsordningen. Tar man en stilling som gir rett til medlemskap i en annen offentlig tjenstepensjonsordning, vil dette også medføre avkorting av pensjonen fra Statens pensjonskasse. Det følger av overføringsavtalen som er inngått mellom Statens pensjonskasse og de fleste andre leverandører av offentlige tjenstepensjonsordninger i kommunale pensjonskasser, livsforsikringsselskap og lovfestede pensjonsordninger. Avtalen innebærer at opptjente pensjonsrettigheter i andre ordninger overføres til siste pensjonsordning man er medlem i. En stilling som gir rett til medlemskap i en annen offentlig tjenstepensjonsordning som er med i avtalen, vil dermed være likestilt og medføre avkorting av alderspensjonen fra Statens pensjonskasse. Et særskilt forhold ved Statens pensjonskasse er at uføre- og alderspensjonister er medlemmer også når arbeidstiden er kortere enn 20 prosent stilling, jf. lov om Statens pensjonskasse § 5 første ledd tredje punktum.

Ved arbeid i privat sektor eller ved arbeid under minstegrensen for medlemskap i offentlige tjenstepensjonsordninger, kan man følgelig oppebære full alderspensjon.

Etter forskrift 19. desember 2003 nr. 1618, fastsatt med hjemmel i lovens § 5, kan en alderspensjonist ansettes på såkalte pensjonistvilkår uten at alderspensjon avkortes. Det vil si at man får pensjonistlønn, som per januar 2020 er på 214 kroner per time.

7.3.2 Lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. oppstiller en tjenstepensjonsordning for nærmere angitt ansatte ved apotek. I tillegg er enkelte arbeidstakere innenfor farmasifaget tilknyttet ordningen etter vedtak av Arbeids- og sosialdepartementet.

Et medlem får alderspensjon når vedkommende fratrer sin stilling ved eller etter nådd aldersgrense, jf. lovens § 7 nr. 1.

Når det gjelder arbeidsinntekt ved siden av alderspensjon, følger pensjonsordningen samme system som lov om Statens pensjonskasse. Alderspensjonen skal avkortes dersom man igjen tar medlemsberettiget stilling. Minstekravet for rett og plikt til medlemskap i pensjonsordningen for apotekvirksomhet, er vanligvis at man har 20 prosent stilling.

7.3.3 Lov om pensjonsordning for sykepleiere

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere oppstilles en obligatorisk tjenstepensjonsordning for offentlig godkjente sykepleiere ansatt i nærmere angitte stillinger.

Alderspensjon kan tas ut ved aldersgrensen for stillingen, jf. § 7 første ledd.

Aldersgrensen er enten 70 år for overordnede sykepleiere, sykepleiere i administrative stillinger og undervisningsstillinger, eller 65 år for underordnede sykepleiere, jf. § 6.

Dersom summen av medlemmets tjenestetid og alder er minst 85, kan alderspensjon tas ut inntil 3 år før aldersgrensen.

Forholdet til inntekt ved siden av alderspensjon er regulert i § 11 tredje og fjerde ledd, som lyder;

«Løpende alderspensjon reduseres eller faller bort dersom pensjonisten på ny tar innskuddspliktig stilling, se § 3 første ledd bokstav b.

Alderspensjonen faller helt bort dersom forskjellen mellom den stillingen vedkommende hadde før fratreden og ny stilling er mindre enn 10 prosentenheter.»

Spørsmålet om avkorting eller bortfall av alderspensjon ved arbeidsinntekt er knyttet opp mot at man begynner i en slik stilling at man igjen opptjener rettigheter i ordningen. Hovedregelen for medlemskap i ordningen er minst 20 prosent stilling av full stilling.

På bakgrunn av overføringsavtalen, se nærmere punkt 3.1, vil også en medlemsberettiget stilling i en annen offentlig tjenstepensjonsordning som utgangspunkt være likestilt med stilling i sykepleierordningen. Pensjonen fra sykepleierordningen vil i så fall bli avkortet eller falle bort.

7.4 Vurderinger og forslag

7.4.1 Innledning

I en pandemisituasjon kan det ikke utelukkes et behov for økt bemanning i helsesektoren. Det kan derfor være aktuelt å mobilisere alderspensjonister som tidligere har jobbet i helsesektoren.

7.4.2 Frivillig tjeneste

Økt mobilisering kan skje ved at det legges til rette for at disse personene frivillig melder seg til tjeneste. Etter dagens regler kan pensjonen på nærmere vilkår avkortes eller falle bort, og det vil sannsynligvis være mindre interessant for pensjonister å frivillig melde seg til tjeneste. Som et hensiktsmessig virkemiddel foreslår regjeringen regler som medfører at løpende alderspensjon likevel ikke avkortes eller faller bort på grunn av arbeidsinntekt i forbindelse med utbruddet av koronavirus.

Gjeldende regler om avkorting og bortfall av pensjon ved arbeidsinntekt er klare og absolutte i sin form, slik at eventuelle unntak i alminnelighet bør begrenses og være godt begrunnet. I en pandemisituasjon er det overordnede formålet at den offentlige helsetjenesten opprettholder nødvendig helsehjelp. For å realisere dette formålet, foreslår departementet at inntekt fra frivillig arbeid i offentlig helsetjeneste eller hos private som i henhold til lov eller avtale tilbyr helsetjenester til befolkningen, likevel ikke skal medføre avkorting eller bortfall av pensjon.

Begrepet offentlig helsetjeneste skal forstås på samme måte som tilsvarende uttrykk i helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a. Dette omfatter typisk virksomheter som går inn under lov om spesialisthelsetjenesten m.m., lov om helseforetak m.m. og helse- og omsorgstjenesteloven. Arbeid for private som i henhold til lov eller avtale med det offentlige tilbyr helsetjenester til befolkningen, jf. tilsvarende uttrykk i helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav b, likestilles.

I lys av formålet med endringsforslaget, oppstilles for frivillig tjeneste et vilkår om at arbeidet må være nødvendig for å møte et personellbehov som skyldes utbruddet av koronavirus.

7.4.3 Beordret tjeneste

Dersom frivillig tjeneste viser seg ikke å være tilstrekkelig for å håndtere en pandemisituasjon, kan myndighetene med hjemmel i helseberedskapsloven § 4-1 første ledd beordre personell til tjeneste.

I forbindelse med utbruddet av koronavirus har Helse- og omsorgsdepartementet fått særskilte fullmakter til å benytte beordringshjemmelen i helseberedskapsloven, jf. forskrift 6. mars 2020 nr. 238. Tidligere ansatte kan være alderspensjonister, som dermed blant annet kan beordres på lik linje med annet personell som går inn under loven.

Det er ikke grunnlag for å stille de som beordres i en annen stilling enn de frivillige når det gjelder avkorting eller bortfall av pensjon. Departementet foreslår derfor tilsvarende regler også for disse.

7.4.4 Særlige forhold ved tjenstepensjonsordningene

Som det fremkommer i punkt 7.3.1 til 7.3.3, er dagens regler for avkorting av alderspensjon i tjenstepensjonsordningene knyttet opp til at pensjonisten igjen tar en medlemsberettiget stilling. I de foreslåtte endringene vil inntekt i forbindelse med pandemien ikke medføre at pensjonen skal avkortes eller falle bort. Dersom inntekten medfører at vedkommende fyller vilkårene for en medlemsberettiget stilling, vil pensjonisten fortsatt kunne få rett til medlemskap og de rettigheter som følger medlemskapet. Departementet legger til grunn at ingen skal tape pensjonsmessig på den ekstra tjenesten som følge av reglene i tjenstepensjonslovene og samordningloven. Departementet vil følge opp dette forholdet særskilt.

Enkelte alderspensjonister kan ha pensjon fra kommunale tjenstepensjonsordninger som ikke omfattes av dette fremlegget. Disse ordningene følger i stor grad de samme regler som gjelder for Statens pensjonskasse. I den grad aktuelt personell får pensjon fra en slik tjenstepensjonsordning, forutsetter departementet at disse ordningene følger samme endring som foreslås her.

7.4.5 Ikrafttredelse og opphør

Det foreslås at endringene trer i kraft straks. Pensjonister som har utført arbeid i forbindelse med utbruddet av koronavirus fra denne dato, og som ellers fyller vilkårene i fremlegget, får ikke avkorting eller bortfall av pensjonen. Virkningstidspunktet er fastsatt på bakgrunn av at enkelte pensjonister allerede frivillig gjør tjeneste i forbindelse med utbruddet av koronavirus.

Behovet for ekstrapersonell i helsesektoren antas å være aktuelt i en begrenset periode, slik at lovendringene uansett opphører å gjelde 1. november 2020.

7.4.6 Merknader til endringen i lov om Statens pensjonskasse

I forslaget til nytt sjettede ledd i § 26, gjøres unntak fra bestemmelsen om avkorting eller bortfall av løpende pensjon i tredje ledd tredje og fjerde punktum. Forslaget til sjettede ledd første punktum gjelder for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret tjeneste etter helseberedskapsloven. Forslaget oppstiller for det første et krav om at beordringen omfatter tjeneste i virksomheter som går inn under helseberedskapsloven § 1-3 bokstav a til c. For det andre at beordringen gjelder tjeneste i disse virksomhetene på grunn av utbruddet av koronavirus.

I forslaget til sjettede ledd andre punktum likestilles frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste med beordret tjeneste, når arbeidet er nødvendig for å møte et behov for personell, og behovet er ekstraordinært på grunn av utbruddet av koronavirus.

Det vises til omtale over.

7.4.7 Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

I forslaget til nytt femte og sjette punktum i § 7 nr. 1 første ledd fastsettes at løpende alderspensjon etter § 7 nr. 1 første ledd første punktum ikke avkortes eller faller bort. Forslaget til femte punktum gjelder for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret tjeneste etter helseberedskapsloven § 1-3 bokstav a til c.

I forslagets sjette punktum likestilles frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste med beordret tjeneste, når arbeidet er nødvendig for å møte et behov for personell og behovet er ekstraordinært på grunn av utbruddet av koronavirus.

Det vises til omtale over.

7.4.8 Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for sykepleiere

I forslaget til nytt andre punktum i § 11 tredje ledd, gjøres unntak fra bestemmelsen om avkorting eller bortfall av løpende pensjon i tredje ledd første punktum. Forslaget gjelder for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret tjeneste etter helseberedskapsloven § 1-3 bokstav a til c.

Etter forslagets tredje punktum likestilles frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste med beordret tjeneste, når arbeidet er nødvendig for å møte et behov for personell, og behovet er ekstraordinært på grunn av utbruddet av koronavirus.

Det vises til omtale over.

7.5 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene vil kunne medføre visse administrative konsekvenser for de offentlige tjenstepensjonsleverandørene i forbindelse med den eventuelle påfølgende inntektskontrollen. Omfanget av behovet for frivillig eller beordret tjeneste er imidlertid usikkert, slik at det er vanskelig å ha noen sikker formening om hvor omfattende disse konsekvensene kan bli.

Forslaget antas ikke å ha budsjettmessige konsekvenser for tjenstepensjonsordningene. Det er vanskelig å anslå eventuelle innsparte pensjonsutgifter dersom avkorting opprettholdes, da dette avhenger av den enkeltes pensjonssituasjon. Det må også antas at færre ville melde seg til tjeneste dersom avkorting opprettholdes.

Finansdepartementet

tilråd:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om

- lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse
- lov om endring i lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.
- lov om endring i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere
- lov om endring i permitteringslønsloven
- lov om endringer i folketrygdloven
- lov om endringer i skatteloven
- lov om endring i arbeidsmiljøloven
- lov om endring i skattebetalingsloven

og

- vedtak om endring i Stortingets vedtak 13. desember 2019 om flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)

Foreløpig utgave

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til

- lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse
- lov om endring i lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.
- lov om endring i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere
- lov om endring i permitteringslønsloven
- lov om endringer i folketrygdloven
- lov om endringer i skatteloven
- lov om endring i arbeidsmiljøloven
- lov om endring i skattebetalingsloven

og

- vedtak om endring i Stortingets vedtak 13. desember 2019 om flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)

i samsvar med et vedlagt forslag.

Foreløpig utgave

A – Forslag til lovvedtak

Forslag

til lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal § 26 nytt sjette ledd lyde:

Løpende alderspensjon faller likevel ikke bort eller reduseres etter tredje ledd ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 1-3 bokstav a til c. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

II

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 26 nytt sjette ledd opphører å gjelde 1. november 2020.

Forslag

til lov om endring i lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

I

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv., skal § 7 nr. 1 første ledd nytt femte og sjette punktum lyde:

Løpende alderspensjon faller likevel ikke bort eller reduseres ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 1-3 bokstav a til c. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

II

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 7 nr. 1 første ledd nytt femte og sjette punktum opphører å gjelde 1. november 2020.

Forslag
til lov om endring i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere

I

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 11 tredje ledd nytt andre og tredje punktum lyde:

Dette gjelder likevel ikke ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 1-3 bokstav a til c. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

II

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 11 tredje ledd nytt andre og tredje punktum opphører å gjelde 1. november 2020.

Forslag
til lov om endring i permitteringslønnsloven

I

I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering skal ny § 3 b lyde:

§ 3 b Særlige bestemmelser om tiden for lønnsplikt under permittering i en midlertidig periode til og med 31. oktober 2020

I en periode frem til og med 31. oktober 2020 er arbeidsgiverperiode I to dager.

Med virkning for permitteringer som løper i samme periode, kan departementet gi forskrift om forhold som nevnt i § 3 første ledd, og om nødvendig gjøre unntak fra loven.

II

Loven trer i kraft straks.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om at og eventuelt hvordan endringene kan gjøres gjeldende for permitteringer som er iverksatt før ikrafttredelsen, i forskrift.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

I innholdsfortegnelsen i kapittel 25 skal sekstende strekpunkt lyde:

– forskrifter ved allmennfarlig smittsom sykdom står i § 25-16

Gjeldende sekstende strekpunkt blir nytt syttende strekpunkt.

Ny § 25-16 skal lyde:

§ 25-16 Forskrifter ved allmennfarlig smittsom sykdom

Ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom kan Kongen i statsråd gi forskrift om utvidelse av trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven.

På tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd kan departementet gi forskrift om

- a) unntak fra krav til legeerklæring,*
- b) rett til sykepenger etter § 8-4 for personer som har eller kan antas å ha smittsom sykdom, og*
- c) rett til omsorgspenger, og*
- d) unntak fra pålagte plikter.*

Forskrift gitt med hjemmel i første eller annet ledd kan gis virkning så lenge utbruddet eller faren for utbrudd er til stede.

II

Loven trer i kraft straks.

Forslag

til lov om endringer i skatteloven

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§§ 16-60 til 16-63 med deloverskrift skal lyde:

Fradrag i skatt for underskudd for inntektsåret 2020

§ 16-60 *Anvendelsesområde for bestemmelsene om skattefradrag for underskudd for inntektsåret 2020*

(1) *Bestemmelsene i §§ 16-61 til 16-64 gjelder for selskap mv. som nevnt i § 2-2 første ledd.*

(2) *Bestemmelsene gjelder også for selskap mv. som tilsvarer selskap mv. som nevnt i § 2-2 første ledd, og som er skattepliktig etter § 2-3 første ledd bokstav b eller etter petroleumsskatteloven § 2, jf. § 1.*

(3) *Bestemmelsene gjelder ikke for selskap som er stiftet i inntektsåret etter bestemmelsene om skattefri omdanning av virksomhet, jf. § 11-20.*

(4) *Bestemmelsene gjelder ikke for selskap mv. som er oppløst i inntektsåret.*

§ 16-61 *Skattefradrag for underskudd for inntektsåret 2020*

(1) *Det gis fradrag i skatt for 22 prosent av underskudd for inntektsåret 2020 som omfattes av § 6-3 første ledd, dersom skattyter ikke krever unntak fra denne bestemmelsen.*

(2) *Hvis skattyter åpner offentlig akkordforhandling eller oppnår underhåndsakkoord med en eller flere av sine kreditorer, skal skattefradrag som nevnt i første ledd bare gis for den del av underskuddet som overstiger det ettergitte gjeldsbeløpet.*

(3) *Det gis ikke fradrag i skatt som nevnt i første ledd for underskudd fastsatt etter bestemmelsene i § 10-65.*

(4) *Det gis ikke fradrag i skatt som nevnt i første ledd for udekket underskudd i virksomhet som er oppstått i året for opphør av denne virksomheten.*

(5) *For selskap som svarer finansskatt, jf. Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2020 § 3-3 annet ledd, gis fradrag i skatt for 25 prosent av underskudd for inntektsåret 2020 som omfattes av § 6-3 første ledd, dersom skattyter ikke krever unntak fra denne bestemmelsen.*

§ 16-62 *Maksimalt fradragsbeløp*

(1) *Det gis ikke fradrag i skatt for underskudd som overstiger samlet positiv alminnelig inntekt for det forutgående året og det nest forutgående året.*

(2) *Det gis ikke fradrag i skatt for del av underskudd som overstiger 30 millioner kroner.*

(3) *Når fusjon er gjennomført i inntektsåret, skal det ved beregning av beløpsgrensen etter første ledd gjøres tillegg for det overdragende selskapets alminnelige inntekt for det forutgående året og det nest forutgående året. Når fusjon er gjennomført i året forut for*

inntektsåret, skal det ved beregning av beløpsgrensen etter første ledd gjøres tillegg for det overdragende selskapets alminnelige inntekt for det nest forutgående året.

(4) Når fisjon er gjennomført i inntektsåret, foretas en fordeling av det overdragende selskapets alminnelige inntekt for det forutgående året og det nest forutgående året ved beregning av beløpsgrensen etter første ledd. Inntekten fordeles i samme forhold som nominell og innbetalt selskapskapital er fordelt mellom selskapene. Beløpsgrensen for tilbakeføring på 30 millioner kroner per underskuddsår, jf. annet ledd, fordeles mellom selskapene i samme forhold.

(5) Når fisjon er gjennomført i året forut for inntektsåret, foretas en fordeling av det overdragende selskapets alminnelige inntekt for det nest forutgående året i samme forhold som nominell og innbetalt selskapskapital er fordelt mellom selskapene

§ 16-63 Skatteavregning, endring av skattefastsetting mv.

(1) Til gode skatt som følge av fastsatt fradrag skal utbetales ved skatteoppgjøret etter skattebetalingsloven. Rentegodtgjørelse gis etter skattebetalingsloven § 11-5 tredje ledd.

(2) Underskudd til fremføring fra 2020 til senere år, jf. § 14-6, reduseres med et beløp tilsvarende det beløpet som ligger til grunn for skattefradraget.

(3) Ved beregning av maksimalt kreditfradrag, jf. § 16-21, for inntektsårene fra og med 2020 til og med 2023, skal det ses bort fra reduksjon av underskudd til fremføring etter annet ledd.

(4) Det kan ikke tas opp spørsmål om endring av fastsetting, jf. skatteforvaltningsloven kapittel 13, som gjelder skattefradrag for underskudd i 2020, i tilfeller der skattyter som følge av endring av fastsettingen for et år forut for inntektsåret får redusert eller økt grunnlag for skattefradrag, jf. § 16-62 første ledd.

II

Loven trer i kraft straks med virkning for inntektsåret 2020.

Forslag

til lov om endring i arbeidsmiljøloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal ny § 12-16 lyde:

§ 12-16 Forskrifter ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom
Ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom kan departementet gi forskrift om rett til permisjon som avviker fra bestemmelsene i dette kapitlet. Slik forskrift kan gis virkning så lenge utbruddet eller faren for utbrudd er tilstede.

II

Loven trer i kraft straks.

Forslag

til lov om endring i skattebetalingsloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav skal § 15-3 lyde:

§ 15-3 Betalingsutsettelse for formuesskatt

- (1) Personlig eier av virksomhet som ikke utarbeider konsernregnskap, og som har negativt årsresultat i årsregnskapet for 2020, kan kreve å utsette betalingen av formuesskatten på denne virksomhetsformuen.*
- (2) Personlig eier av selskap i konsern etter regnskapsloven § 1-3 som utarbeider konsernregnskap, og som har negativt årsresultat i konsernregnskapet for 2020, kan kreve å utsette betalingen av formuesskatt på aksjer i selskapet.*
- (3) Formue i land utenfor EØS er ikke omfattet av utsettelsesordningen.*
- (4) Som virksomhetsformue regnes formue i aksjer, andeler i selskap med deltakerfastsetting og driftsmidler i enkeltpersonforetak som er omfattet av verdsettelsesrabatten i skatteloven § 4-17 annet ledd og næringseiendom.*
- (5) Utsatt betaling etter denne bestemmelsen kan kreves i ett år for formuesskatt for inntektsåret 2020 når samlet utsatt formuesskatt overstiger 30 000 kroner i inntektsåret.*
- (6) Utsatt formuesskatt tillegges en egen rente frem til ny betalingsfrist for den utsatte formuesskatten. Ved oversittelse av ny betalingsfrist beregnes forsinkelsesrente etter § 11-1 av kravet tillagt rente etter første punktum.*
- (7) Skattyter kan fritas for forskuddstrekk og forskuddsskatt, som ikke er innbetalt, tilsvarende forventet utsatt formuesskatt etter første ledd eller andre ledd.*

(8) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

II

Loven trer i kraft straks med virkning for formuesskatt i inntektsåret 2020.

Foreløpig utgave

B – Forslag til stortingsvedtak

Forslag til vedtak om endring i Stortingets vedtak 13. desember 2019 om flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)

I

I Stortingets vedtak 13. desember 2019 om flypassasjeravgift gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. november 2020 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging fra norske lufthavner med følgende beløp per passasjer:

- a) kr 76,50 for flyginger med sluttdestinasjon i Europa
- b) kr 204 for andre flyginger

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2020.

Foreløpig utgave

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 03/2020

Foreløpig utgave